

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 4 2 1 0

9 1771330500003

RAZGOVOR

IO. OBLJETNICA RACVIAC-a

admiral
James G. Stavridis

Zadovoljan sam
zbog pozitivnog
pristupa koji
je Hrvatska
donijela u NATO

RÉGIONALNI TRENING CENTAR
ZA KOMUNIKACIJE U SKOPJU
IZUČAVANJE VJEŠTINA
USPJEŠNIH PR TRENERA

REFORMA RUSKIH
ORUŽANIH SNAGA (I. DIO)

NOVOSTI IZ SVIJETA

Priredio Domagoj VLAHOVIĆ

LONDON

FALKLANDI PA AFGANISTAN

Britanski desetnik Simeon Tomm Tomlinson nedavno se vratio iz svoje prve misije u Afganistanu. Posebne, jer nije je o prekaljenom veteranu s iskustvom koje ima rijetko koji njegov kolega. Naime, Tomlinson je nekada bio pripadnik Padobranske pukovnije i već daleke 1982. je sudjelovao u bitci za Goose Green, jednoj od najpoznatijih u Falklandskom ratu. Ubrzo nakon pobjede, Tomlinson se povukao i 17 godina

radio na računalnim sustavima. No, nije imao mira: 2003. je završio medicinske tečajeve i postao bolničar, te se poslije ponovo pridružio vojsci i nakon dulje pripreme otisao u Afganistan. "Znao sam da imam potrebne vještine i želju da pomognem, to me motiviralo da se priključim", reakto je nakon povratka Tomlinson. Radio je u mobilnom medicinskom timu, koji je letio RAF-ovim helikopterom Chinook.

BANGUI

ČETIRI DRŽAVE PROTIV JEDNOG POKRETA

Gerilski pokret zvan Božja vojska otpora (LRA) još od 1987. zadaje velike probleme vlastima Ugande, protiv kojih je ustao, ali i okolnim državama. Samo u 2010. odgovorni su za smrt 344 osobe, kažu mjerodavni predstavnici UN-a. Izgleda da je svima prekipjelo. Na sastanku 15. listopada u Banguiju, u Srednjoafričkoj Republici, predstavnici te zemlje, kao i Ugande, Sudana i DR Konga dogovorili su osnivanje zajedničke brigade, operativnog središta te graničnih ophodnji. Cilj im je napokon uništitи LRA, a koordinator zajedničkih aktivnosti bit će Afrička unija.

STOCKHOLM

418 OTKAZA U ŠVEDSKOJ

Švedska novinska agencija TT objavila je da će 418 osoba zaposlenih u Oružanim snagama dobiti otkaze. Naime, oni su odbili potpisati nove djelatne ugovore koji uključuju i pristanak na sudjelovanje u misijama izvan

Švedske. Nije im pomoglo ni negativno mišljenje koje su o tome imali predstavnici Časničke unije. Svi će napustiti svoje dužnosti 31. listopada, rekla je Kristina Strand Bohman iz Glavnog stožera.

WASHINGTON

BRIGADIR U SVEMIRU

NASA-ina Međunarodna svemirska stаницa prvi put ima zapovjednika iz američke kopnene vojske. To je brigadir Doug Wheelock, koji je u orbiti već više od četiri mjeseca. Sada je odgovoran za šestostčlanu posadu, opremu stanice, njezino tehničko održavanje i znanstveno istraživanje. Zapovjedanje svemirskom stanicom slično je zapovijedanju malom postrojbom, kaže Wheelock preko videolinka. Visine mu nisu strane, započeo je vojničku karijeru kao pilot. No, stаницa je pomalo drugačiji

US Army

ja od klasičnih letjelica: leti brzinom od 28 000 km/h, i napravi puni okret oko zemlje svakih 90 minuta, što znači da posada gleda izlazak ili zalazak Sunca svakih 45 minuta.

LONDON

KRUPNI BRITANSKI REZ

Prema najavi britanskog premijera Davida Camerona, obrambeni proračun države će se uvelike smanjiti, barem za četiri milijarde dolara godišnje. Cameron je podatke objavio 19. listopada čitajući Strategijski i sigurnosni pregled, prvi od 1998. godine. Najveću pozornost privlači smanjenje broja osoblja: do 2015. u mornarici će biti 5000, u kopnenoj vojsci

7000, a u zrakoplovstvu 5000 djelatnog vojnog osoblja manje. Civila će u cijelom sustavu biti 25 000 manje. Kad je riječ o tehnologiji najvjerojatnije je da će neka sredstva biti otpisana prije no što je predviđeno (nosač aviona Ark Royal), dok će broj nekih biti žurno smanjen (tenkovi Challenger 2, teško topništvo...)

12

Imamo iskustvo koje većina zemalja NATO-a nema

Imamo iskustvo koje većina zemalja NATO-a nema, posebno u reakcijama i do- nošenju odluka. Zbog toga smo u tome još uvijek među najboljima. Ove smo godine proširili nastavni plan za 300 sati. Težište je na taktici združenog djelovanja, operativnom umijeću i operativnom planiranju. Vrlo bitnu ulogu ima i izučavanje operacija iz Domovinskog rata

4

Zadovoljan sam zbog pozitivnog pristupa koji je Hrvatska donijela u NATO

Želim čestitati Hrvatskoj na izvrsnoj prvoj godini članstva u Savezu. Iako je Hrvatska u NATO-u tek nešto više od godinu dana, ona pokazuje energiju države koja je članica dvadeset ili trideset godina. Hrvatskoj je veoma važan ulazak u Savez, kao što je i nama jednako važno što nam se pridružila. Zadovoljan sam zbog potpore i pozitivnog pristupa što ga je Hrvatska donijela u NATO

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

U Regionalnom trening centru za komunikacije u Skopju završen je ciklus izobrazbe za trenere iz područja odnosa s javnošću. Na četvrtoj razini izobrazbe za trenere komunikacijskih vještina održanoj od 12. do 16. listopada predstavnici MORH-a održali su prezentacije i praktične vježbe na teme priprema za medijski intervju, priprema medijskog plana i priprema i organizacija konferencije za medije

14

RAZGOVOR

admiral James G. Stavridis,
vrhovni zapovjednik NATO-a za Europu

MORH I OSRH

- 8 NOVOSTI IZ MORH-a**
Ministar obrane u posjetu Samoboru
- 9 10. OBLJETNICA RACVIAC-a**
RACVIAC - doprinos procesu stabilizacije u regiji
- 10 NOVOSTI IZ NATO-a**
Sastanak ministara obrane i vanjskih poslova
- 16 NOVOSTI IZ OSRH-a**
18. obljetnica 5. gardijske brigade *Sokolovi*
- 17 NOVOSTI IZ OSRH-a**
Odana počast bojniku Alfredu Hillu u Vukovaru

VOJNA TEHNIKA

- 18 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 VOJSKE SVIJETA**
Reforma ruskih oružanih snaga (I. dio)
- 26 BORBA PROTIV POŽARA**
Taktika gašenja požara otvorenih prostora avionima (II. dio)

MAGAZIN

- 30 PODLISTAK**
Rodezija 1964. - 1979.
- 32 DOMOVINSKI RAT**
Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (V. dio)
- 33 POZDRAV DOMOVINI**
Strah u noći
- 34 INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka
- 35 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Plaketa - 66. bojna Vojne policije - Kobre

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

admiral James G. Stavridis,
vrhovni zapovjednik NATO-a za Europu

Želim čestitati Hrvatskoj na izvrsnoj prvoj godini članstva u Savezu. Iako je Hrvatska u NATO-u tek nešto više od godinu dana, ona pokazuje energiju države koja je članica dvadeset ili trideset godina. Hrvatskoj je veoma važan ulazak u Savez, kao što je i nama jednako važno što nam se pridružila. Zadovoljan sam zbog potpore i pozitivnog pristupa što ga je Hrvatska donijela u NATO

Početkom listopada u Hrvatskoj je boravio vrhovni zapovjednik NATO snaga za Europu admirala James Stavridis, rekavši pritom da je upravo Hrvatska, njezin ulazak u NATO i skorošnje članstvo u EU svojevrsni model kojem i ostale zemlje u regiji trebaju težiti. Zahvalio je na angažmanu i doprinisu OSRH-a u misiji ISAF, posebno naglasivši izvrsna postignuća koja pripadnici OSRH-a imaju u obučavanju afganistske vojske i policije. U intervjuu koji smo vodili prigodom njegova boravka u Hrvatskoj, kao jedini kojima se pružila ta prilika, admirala Stavridis se osvrnuo na niz tema te biranim riječima ocijenio hrvatski angažman u NATO-u.

Na sadašnjoj ste dužnosti malo više od godine dana. Kako biste ocijenili proteklu godinu, na čemu ste najviše radili i jesu li se vaša očekivanja stupanjem na ovu dužnost ostvarila?

U proteklih sam godinu dana bio usredotočen na Afganistan, Balkan, odnose s Rusijom, protupiratska djelovanja i reformu NATO-a.

Ukupno gledano, mogu reći da ostvarujemo pozitivan napredak na svim ovim područjima. Najveće napore, dakako, uložili smo u Afganistanu i to je Savezu prvi prioritet. Danas je ondje prisutno 49 nacija, što uključuje svih 28 NATO članica te ostvarujemo stalni napredak. Kad je riječ o Balkanu, zadovoljan sam napretkom koji ostvarujemo na Kosovu. Broj vojnika na Kosovu smanjili smo s početnih 15000 na sadašnjih 9000 i vrlo smo blizu odluci da taj broj dodatno smanjimo na 5000 vojnika jer vjerujem da smo ondje uspjeli održati sigurnost. Kad je riječ o odnosima s Rusijom, oni su se tijekom proteklih godina poboljšali. U listopadu i studenom ove godine posjetit ću Moskvu i radujem se daljnjem razvoju suradnje. Naime, glavni tajnik je rekao da je Rusija NATO-ov strateški partner. Kad je riječ o protupiratskim djelovanjima, u tijeku je operacija uz obalu Afrike kojom smo uspjeli smanjiti broj piratskih napada. U toj smo operaciji partner Europskoj uniji, uz dodatno sudjelovanje Rusije, Kine, Indije i mnogih drugih

Zadovoljan sam zbog pozitivnog prist

zemalja. I konačno, kada govorimo o reformi NATO-a, mislim da smo sastavili jedan vrlo suvisao prijedlog smanjenja ukupne zapovjedne strukture, povećanja učinkovitosti te smanjenja ukupnih izdataka Saveza. Ispričavam se ako je moj odgovor malo duži, ali smatram ovo vrlo važnim pitanjem i želim ponoviti da je, prema mom mišljenju, napredak na prije spomenutim područjima stalан.

Zanimljivo je da ste vi prvi mornarički časnik na ovoj dužnosti. Može li se iz toga zaključiti da mornarica dobiva sve veću važnost u združenim operacijama?

Da, jesam, no smatram da je mornarica uvijek bila važna, kao što su to uostalom bile i zračne snage, i kopnena vojska i specijalne postrojbe. Danas se sve vrti oko združenih operacija i tvrdim da upravo takav, sveobuhvatni pristup, pomaže da se sve ove snage udruže u zajedničkom djelovanju, uz sudjelovanje i naših partnera iz mnogih agencija, kao i privatnog sektora, primjerice humanitarnih organizacija.

Svi su oni čimbenici koji pridonose sigurnosti u XXI. stoljeću.

Gledajući ulogu mornarice, mislim da ona ima nesumnjivu prednost u zaustavljanju ilegalnog trgovanja u mnogim morskim područjima. U Europi smo ponajprije orijentirani na

Mediteran, ali u čitavom svijetu mornarica doista igra važnu ulogu u tom području djelovanja.

Nepobitno je da je mornarica važan čimbenik globalne sigurnosti...

Suprotstavljanje današnjim sigurnosnim izazovima i prijetnjama, što nadilaze nacionalne granice i tradicionalne oblike djelovanja, zahtijeva širok raspon civilno-vojnih sposobnosti i suradnje koji svakako izlaze iz okvira rada Saveza. Aktivnosti vladanja, razvoja i sigurnosti svih država međunarodne zajednice povezani su u jednu zapletenu mrežu. NATO ustraje u implementaciji Sveobuhvatnog pristupa u bavljenju kriznim situacijama.

Misija u Afganistanu, kao i iskustva s Balkanom naglašavaju potrebu usklađivanja područja sigurnosti s aktivnostima vladanja i razvoja kako bi se osigurala stabilnost. Primjerice, NATO i EU već surađuju unutar dogovora Berlin plus koji je sastavni dio Okvira za suradnju iz 2003. Taj Okvir daje osnovu

suradnje NATO-a i EU u rješavanju kriznih situacija tako da omogućuje potporu Saveza EU vođenim operacijama, iako Savez nije uključen u operacije u cijelosti. Takva suradnja vidljiva je u operacijama u BiH, na Kosovu, u Afganistanu, Darfuru i, odnedavno, u protupiratskim djelovanjima uz afričku obalu.

Naučene lekcije iz ovih iskustava dovele su Savez u poziciju s koje može idealno pridonijeti velikom rasponu operacija kao dio Sveobuhvatnog pristupa međunarodne zajednice. To su: borba protiv terorizma, potpora miru i

U Afganistanu se nalazi više od 300 hrabrih hrvatskih vojnika koji sudjeluju u obučavanju vojske i policije. Oni su izvrsni u svom poslu. Kamo god se uputim u Afganistanu, pogled na osobitu hrvatsku zastavu na ramenima hrvatskih vojnika za mene znači da sam u društvu profesionalaca. Želio bih posebno pohvaliti postignuća hrvatskih Oružanih snaga u području rada Vojne policije koja obavlja izvrstan posao u pružanju osiguranja

RAZGOVOR - ADMIRAL JAMES G. STAVRIDIS

Možemo vidjeti hrvatske vojнике koji obavljaju čitav jedan spektar zadaća, a osobito se ističu u procesu obuke afganistanskih snaga, koja nam je svima najvažnija

stabilnosti, unapređivanje energetske sigurnosti, sprečavanje širenja oružja i opasnih tvari, zaštita od mrežnih napada (cyber attacks), sankcioniranje nedopuštene trgovine i suprotstavljanje piratstvu.

Kako vidite mjesto i ulogu Hrvatske, njezinih Oružanih snaga u NATO vođenim operacijama?

Pa, pogledajmo područja na koja sam, kako sam prije spomenuo, usredotočen. Prvo, u Afganistanu se nalazi više od 300 hrabrih hrvatskih vojnika koji sudjeluju u obučavanju voj-

ske i policije. Oni su izvrsni u svom poslu. Kamo god se uputim u Afganistanu, pogled na osobitu hrvatsku zastavu na ramenima hrvatskih vojnika za mene znači da sam u društvu profesionalaca. Isto tako znam i da su to ljudi koji posjeduju veliko borbeno iskustvo, koje proistječe iz događaja vezanih za vašu nedavnu povijest ovdje na Balkanu. Drugo, želio bih posebno pohvaliti postignuća hrvatskih Oružanih snaga u području rada Vojne policije koja obavlja izvrstan posao u pružanju osiguranja. Dakle, možemo vidjeti hrvatske vojниke koji obavljaju čitav jedan spektar zadaća, a osobito se ističu u procesu obuke afganistanskih snaga, koja nam je svima najvažnija.

U regiji možemo svjedočiti izvrsnom poslu hrvatskih OS-a na Kosovu, pri čemu mislim na dva helikoptera Mi-171 i 20 osoba koji sudjeluju u misiji. S obzirom na to da su nam na Kosovu najvažnije sposobnosti letenja i kretanja, doprinos Hrvatske je svakako dobrodošao i služi na čast OSRH.

Vrlo je jasno da Hrvatska, kao europska država daje svoj doprinos u regiji, u NATO-ovoј operaciji u Afganistanu te UN-ovoј misiji na Golanskoj visoravni. Ukupno gledano, smatram da pripadnici vaših OS-a obavljaju

izvrstan posao u nekoliko svjetskih misija i operacija.

Koliko je važan angažman Hrvatske u misiji ISAF u Afganistanu?

Ovdje ću istaknuti važnost obuke afganistanskih snaga jer ćemo upravo ove jeseni otkriti prijelazni plan za Afganistan na temelju kojega ćemo poslove u području sigurnosti prepustiti afganistanskim sigurnosnim snagama. To ćemo učiniti postupno, regiju po regiju, provinciju po provinciju, instituciju po instituciju i dužnost po dužnost. Dakle, mi ćemo se povući, a njima ćemo prepustiti taj posao. Da bismo uspješno sveladali taj prijelaz, moramo ih obučiti. Taj proces za sada dobro napreduje. Mislim da je to jedna od svijetlih točki čitavog posla ondje, a hrvatski vojnici su prilično uključeni u taj proces obuke i volio bih da se poveća broj vaših vojnika na ovoj zadaći. Upravo sam o tome razgovarao s čelnim ljudima u Hrvatskoj.

Kad je riječ o Afganistanu, na što je trenutno usmjerena operacija u toj zemlji?

Ponajprije na proces obuke da bismo uspješno završili prijelaz koji sam već spomenuo. Mogu reći da naporno radimo da bismo zaštitili afganistanski narod, smanjili civilne žrtve i uhvatili preostale talibane koji zastrašuju lokalno stanovništvo. Radimo na ravnoteži civilnog i vojnog dijela, tj. pomažemo u izgradnji škola, klinika za medicinsku pomoć, kopamo bunare, završavamo cestu oko čitave zemlje. Isto tako radimo na poboljšanju infrastrukture i gospodarstva, uključeni smo u izgradnju zatvora i čitavog pravosudnog sustava. I konačno, po mom mišljenju jednakovo važno kao i prethodne aktivnosti, možemo govoriti o osvješćivanju ljudi o razlozima našeg boravka ondje i činjenicama koje su dokaz zašto ćemo uspjeti u svemu što radimo. Sve to činimo putem sustava strateškog komuniciranja, kako u Afganistanu tako i u gradovima poput Zagreba.

Koja je uloga vojne komponente NATO-a i kako se ona uklapa u sveobuhvatni pristup rješavanja kriznih situacija koje ste već spomenuli?

Gledajući sporazum na temelju kojega je NATO i nastao, onda treba spomenuti dvije važne stvari. Jedna od njih je Članak 5 koji napad na jednu državu članica definira kao napad na sve članice NATO-a. Taj članak

pokazuje da smo u ovome zajedno. Drugi važan dio sporazuma jest Članak 4 u kojem stoji da će se države članice konzultirati svaki put kada se suoče s kriznom situacijom. Stoga je ovaj sustav rješavanja kriznih situacija važan korak prije slanja vojne komponente. Mislim da je upravo u tom sustavu sveobuhvatni pristup vrlo učinkovit. Važno je ujediniti ne samo sigurnosni element već i politički, gospodarski, kulturno-istorijski, jezični itd., prije nego se krizna situacija pretvori u oružani sukob. To je, umnogome, najvažnija zadaća NATO-a.

Kako ocjenjujete ulogu Hrvatske u NATO-u? Jeste li zadovoljni suradnjom i postojje li neka područja u kojima se naša zemlja, pritom mislim na Oružane snage, u skladu s mogućnostima može još više angažirati?

Prije svega, želim čestitati Hrvatskoj na izvrsnoj prvoj godini članstva u Savezu. Već smo dobrim dijelom ušli u drugu godinu članstva i, kao što sam rekao Predsjedniku i premjerki, iako je Hrvatska u NATO-u tek malo više od godine dana, ona pokazuje energiju države koja je članica dvadeset ili trideset godina. Hrvatskoj je veoma važan ulazak u Savez, kao što je i nama jednako važno što nam se pri-družila. Kao što sam već spomenuo, doprinos Hrvatske u svim navedenim operacijama, a tomu treba dodati i rad u zapovjedno-stožernom dijelu, je izvanredan. Zadovoljan sam zbog potpore i pozitivnog pristupa što ga je Hrvatska donijela u NATO.

S obzirom na to da ste sudjelovali u misiji u Bosni, zasigurno dobro poznajete i situaciju u regiji. Kako biste je ocijenili i kakva je, po vašem mišljenju, uloga Hrvatske u jugoistočnoj Europi?

Vratimo se 15 godina unatrag i pogledajmo kako je Balkan tada izgledao. Imali smo cijeli niz sukoba koji su rezultirali desetima tisuća poginulih, milijunima prognanih i izbjeglih, dakle jedan vrlo kaotičan i opasan dio svijeta. Danas su Hrvatska, Albanija i Slovenija članice NATO saveza. Vidimo da Crna Gora ubrzano napreduje k učlanjenju u Savez, kao uostalom i Makedonija koja će, čim se razriješi pitanje imena države, biti snažan kandidat za pristupanje. Bosna i Hercegovina provodi Pristupni akcijski plan (MAP) i naporno radi da bi postala poželjan kandidat. Rekao bih da imamo i dobre odnose između NATO-a i Srbije, koju sam prije šest mjeseci osobno posjetio. Bio sam prvi vrhovni zapovjednik NATO-a za Europu koji je posjetio tu zemlju

i toplo sam dočekan. Vodili smo produktivne razgovore i ja pozdravljam izvrsnu suradnju Hrvatske i Srbije u održavanju otvorenog dijaloga i u suočavanju s izazovima u regiji. Prema tome, mislim da je ova regija postigla golem napredak. Pogledamo li samo Hrvatsku, vidimo da deset milijuna turista godišnje posjeti ovu prekrasnu zemlju. To pokazuje velik napredak u odnosu na regiju u kojoj su prije 15 godina vladali ratni sukobi. Danas je izazov ljeti pronaći slobodnu hotelsku sobu u Splitu. Doista mnogo ljudi posjeće ovu zemlju i to je izvrsno vidjeti. Smatram da je pred ovom regijom dobra budućnost. Gospodarstvo je u porastu, iako malo usporeno u zadnje vrijeme, ali i to će se promijeniti nabolje tako da sam uvjeren da će ova regija biti izvoznik sigurnosti. I to je priča o Hrvatskoj. Prije 15 godina vojne snage su dolazile u regiju da bi pomogle u njezinoj stabilizaciji, a danas vojne snage zemalja regije odlaze u svijet učiniti isto. Mislim da je to izvanredan uspjeh.

Hrvatska je na korak do pristupanja EU. Kako biste ocijenili suradnju NATO-a i EU-a na obrambenom i sigurnosnom području? Hoće li novi Strateški koncept NATO-a, a koji bi trebao biti usvojen na samitu u Lisabonu, u tome donijeti neke novine?

Najprije, želim Hrvatskoj poželjeti svu sreću u skrašnjem pristupanju Europskoj uniji. Smatram da će to biti izvrsno i za nju i za regiju. Danas vidimo da se NATO i EU operacije odvijaju rame uz rame i da se dopunjaju, kao što je to u Afganistanu, Kosovu i drugim dijelovima svijeta, uključujući protupiratske operacije uz obalu Afrike. Smatram da ove dvije organizacije dobro surađuju i da će Strateški koncept dodatno istaknuti potrebu za takvom suradnjom te se nadam snažnom NATO-u i Europskoj uniji koji rade zajedno.

Mozete li nam prenijeti svoje dojmove posjetom Hrvatskoj?

Često sam dolazio u Hrvatsku i kao američki mornarički časnik imao sam priliku posjetiti mnoge luke uzduž jadranske obale. Ovo je moj drugi posjet RH u svojstvu vrhovnog zapovjednika NATO-a za Europu i prvi put sam u toj ulozi posjetio Zagreb i imao se priliku sastati s vodstvom ove države. Ovdje sam pronašao naciju koja veoma pozitivno gleda na svoje članstvo u NATO-u, naciju koja ima profesionalne i sposobne Oružane snage i naciju koja proizvodi izvrsna crna vina. ■

Uvjeren sam da će ova regija biti izvoznik sigurnosti. I to je priča o Hrvatskoj. Prije 15 godina vojne snage su dolazile u regiju da bi pomogle u njezinoj stabilizaciji, a danas vojne snage zemalja regije odlaze u svijet učiniti isto. Mislim da je to izvanredan uspjeh

Ministar obrane u posjetu Samoboru

Ministar obrane Branko Vukelić i potpredsjednik Vlade i ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva Božidar Pankretić posjetili su 19. listopada u Samoboru prostor bivše vojarne "Taborec", koja je na temelju Odluke Povjerenstva za upravljanje državnom imovinom dana na upravljanje Gradu Samoboru.

Na konferenciji za novinare nakon obilaska vojarne "Taborec" koju su već napustili pripadnici OSRH, samoborski gradonačelnik Krešimir Beljak rekao je da je riječ o objektu s desetak zgrada, a

Snimio Josip Kopi

prostire se na oko 16 hektara. U taj objekt preselit će se samoborska Gradska uprava, koja je sada smještena u samoborskoj povijesnoj jezgri, što će omogućiti razvoj turizma i ugostiteljstva u tom gradu. Gradonačelnik je najavio da će već iduće godine u prostor bivše vojarne "Taborec" biti preseljena i samoborska Policijska postaja a uredit će se i okolne prometnice u skladu s gradskim.

Snimio Josip Kopi

Ministar Vukelić čestitao je samoborskoj gradskoj vlasti na dobro osmišljenom projektu prenamjene bivše vojarne, ocijenivši da je to jedinstven primjer kako se Gradska uprava u potpunosti seli na novu lokaciju te da će tu nastati nova gradska četvrt. Podsetio je na politiku hrvatske Vlade da se tzv. neperspektivni objekti Oružanih snaga RH daju na korist građanima ili gospodarstvu. Naglasio je da i Ministarstvo obrane od toga ima veliku korist, jer ih više nije potrebno čuvati i plaćati komunalije. Potpredsjednik Vlade ministar Pankretić rekao je da se neki projekti za vojarnu "Taborec" odnose i na županijsku razinu te će se za njih tražiti finansijska pomoć iz fondova EU.

Zahvalio je ministru obrane Vukeliću, podsjetivši da je središte Ministarstva regionalnog razvoja nedavno preseljeno u bivše sjedište MORH-a na Krešimirovu trgu. Ministar Pankretić je podupro planove da se neperspektivni vojni objekti predaju lokalnoj samoupravi i gospodarstvu, a mnogi od tih objekata su i u Zagrebačkoj županiji.

OJI

Ministri Vukelić i Jandroković na sastancima NATO-a u Bruxellesu

Izaslanstvo Ministarstva obrane RH, predvođeno ministrom Brankom Vukelićem, sudjelovalo je 14. listopada na neformalnim sastancima u sjedištu NATO-a u Bruxellesu.

Posebnost ovih sastanaka bila je u činjenici da su u Bruxellesu istodobno boravili i ministri vanjskih poslova država članica, pa je organiziran i jedan zajednički sastanak ministara obrane i ministara vanjskih poslova, gdje je Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH predstavljao ministar Gordan Jandroković, a Ministarstvo obrane Branko Vukelić.

Na sastanku ministara obrane država NATO-a raspravljalo se o nekim trenutačno najvažnijim pitanjima u NATO-u. Tako je predstavljen rezultat rada Skupine viših dužnosnika, koja je predložila transformaciju zapovjedne strukture NATO-a. Prijedlog, koji su ministri podržali, govori o znatno manjoj i jeftinijoj, ali zato fleksibilnijoj i učinkovitoj zapovjednoj strukturi koja bi lakše odgovarala na sve složenije zahtjeve suočavanja sa sigurnosnim prijetnjama današnjice. Ministri su, nakon rasprave, prihvatali i prijedlog reforme agencija

NATO-a, u kojem se predlaže znatno manji broj agencija, kao i njihova jednostavnija organizacija, uz povećanu učinkovitost i transparentnost rada. Na sastanku se raspravljalo i o potrebi unaprednjenja sposobnosti potrebnih za suočavanje s novim sigurnosnim izazovima. Usuglašeni prijedlog razvoja novih sposobnosti šefovima država ili vlada bit će predstavljen na sljedećem samitu NATO-a u Lisabonu, u studenom 2010. Razgovaralo se, također o političkim smjernicama za unapredivanje NATO-ovih sposobnosti stabilizacije i rekonstrukcije, kao i o napretku reforme upravljanja resursima NATO-a.

Ministri vanjskih poslova i ministri obrane članica NATO-a su na zajedničkom sastanku raspravljali o prijedlogu novog Strateškog koncepta, koji je izradio glavni tajnik NATO-a. Rasprava je bila usredotočena na ključna pitanja budućeg djelovanja Saveza što su opisana u tom Konceptu. Novi se Koncept također planira usvojiti na samitu NATO-a u Lisabonu. Osim toga, raspravljalo se i o proturaketnoj obrani s ciljem stvaranja prepostavki za donošenje odluke na samitu NATO-a u Lisabonu.

OJI

10. OBLJETNICA RACVIAC-a

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Suradnja i djelovanje u međunarodnim organizacijama i regionalnim inicijativama, dobri odnosi i suradnja s državama u regiji, ponajprije sa susjedima ključni su, rekao je predsjednik RH Ivo Josipović te dodoao kako je rješavanje međusobnih otvorenih pitanja nemoguće bez suradnje, razgovora i dogovora, a rezultati djelovanja RACVIAC-a argument su za to stajalište

RACVIAC – DOPRINOS PROCESU STABILIZACIJE U REGIJI

Središte za sigurnosnu suradnju (RACVIAC) obilježilo je 20. listopada 10 godina rada. Na svečanosti u vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju bili su predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović, izaslanik predsjednice Vlade ministar obrane Branko Vukelić, ministri obrane i vanjskih poslova Bosne i Hercegovine Selmo Cikotić i Sven Alkalaj, ministar obrane Crne Gore Boro Vučinić, načelnik GS OSRH general zbora Josip Lucić, veleposlanici, te drugi visoki civilni i vojni dužnosnici zemalja članica RACVIAC-a kao i onih koje su zainteresirane za njegov rad.

Direktor RACVIAC-a veleposlanik Nikola Todorčevski istaknuo je kako je RACVIAC uspješan projekt spremjan za nove izazove i postignuća. U proteklih deset godina Središte je ugostilo gotovo 7300 sudionika i predavača kroz gotovo 300

Stavljanje fokusa rada Središta na pitanje sigurnosti u širem smislu, pokazatelji su rezultata ukupnih napora u stabilizaciji regije, istaknuo je Predsjednik RH

aktivnosti. Napomenuo je i da je to jedinstvena međunarodna organizacija koja neprekidno pridonosi stabilnosti i sigurnosti u regiji. Na početke RACVIAC-a, koji je s radom započeo 2000. godine potpisivanjem bilateralnog ugovora između Republike Hrvatske i Republike Njemačke, a s osnovnom zadaćom pomoći u provedbi Sporazuma o kontroli naoružanja svim zemljama jugoistočne Europe, podsjetio je i Nikola Nogolica prvi direktor RACVIAC-a. Predstavnik Savezne Republike Njemačke Peter Gottwald iskazao je zadovoljstvo razvojem RACVIAC-a, koji je u skladu s promjenama u regiji

mijenja svoju misiju i prerastao u platformu za dijalog o sigurnosnoj suradnji. Gottwald vjeruje i da će Središte nastaviti razvijati instrumente sigurnosti, stabilnosti i povjerenja. Uime predsjednice Vlade RH čestitke na dosadašnjem i mnogo uspjeha u dalnjem radu uputio je ministar obrane Branko Vukelić. Istaknuo je kako je RACVIAC imao značajnu ulogu u gradnji povjerenja, razvoju mira, suradnje i stabilnosti u jugoistočnoj Europi, što su preduvjeti za napredak ne samo regije, nego i Europe i šire. Danas je područje rada RACVIAC-a sigurnost. "To s jedne strane pokazuje mogućnost dugog opstanka i djelovanja, a s druge znači stalno mijenjanje i prilagodbu kako bi anticipirajući ukupan međunarodni razvoj u području sigurnosti što bolje pridonosio potrebama zemalja i to ne samo ovog dijela Europe", kazao je Vukelić te istaknuo kako RACVIAC ima potporu Vlade RH.

Predsjednik RH Ivo Josipović je rekao kako suradnja i djelovanje u međunarodnim organizacijama i regionalnim inicijativama, dobre odnose i suradnju s državama u regiji, ponajprije sa susjedima smatra ključnim, te da je rješavanje međusobnih otvorenih pitanja nemoguće bez suradnje, razgovora i dogovora. "Rezultati djelovanja RACVIAC-a argument su za to stajalište", kazao je Josipović. "Stavljanje fokusa rada Središta na pitanje sigurnosti u širem smislu, pokazatelji su rezultata ukupnih napora u stabilizaciji regije", istaknuo je Predsjednik dodavši kako vjeruje da će se u tom pravcu razvijati i budući rad Središta. ■

SASTANAK MINISTARA OBRANE I VANJSKIH POSLOVA

Sastanak na vrhu u Lisabonu bit će jedan od najvažnijih u povijesti NATO saveza, rekao je na zajedničkom sastanku ministara vanjskih poslova i obrane 28 zemalja članica, održanom u Bruxellesu, glavni tajnik NATO-a Andres Fogh Rasmussen. Najavio je da će se do tog sastanka oblikovati i dogovoriti novi Strateški koncept Saveza za nadolazeće desetljeće. Još je jednom podsjetio na temeljnu misiju Saveza, a to je zaštita 900 milijuna stanovnika zemalja članica NATO-a. Istaknuo je da je NATO pokazao da je na visini zadaće kada je u pitanju održavanje mira u svijetu, no da bi ostao učinkovit, mora se bolje povezati s civilnim partnerima kao i suradivati sa svim zemljama koje žele s nama pri-

Na sastanku ministara razgovaralo se o novom Strateškom konceptu, ali i antiraketnom štitu za Europu, o čemu bi također konačna odluka trebala biti donesena na lisabonskom samitu, a na sudjelovanje u toj obrani pozvana je i Rusija. Koncept bi trebao dati odgovore na nove opasnosti i prijetnje. Kad je riječ o reformi unutar Saveza, glavni tajnik Rasmussen je naglasio da NATO mora istodobno biti učinkovit, ali i isplativ. Na tragу toga su i odluke o smanjenju vojnih stožera i agencija, te zaposlenika.

donijeti sigurnijem svijetu. "Moramo, također odlučiti želimo li da NATO bude u stanju braniti cijelu Europu od raketnih napada", kazao je glavni tajnik, dodavši da su prijetnje jasne, kapaciteti za taj cilj postoje, a troškovi se mogu svladati.

Na sastanku ministara razgovaralo se o novom Strateškom konceptu, ali i antiraketnom štitu za Europu, o čemu bi također konačna odluka trebala biti donesena na lisabonskom samitu, a na sudjelovanje u toj obrani pozvana je i Rusija. Kad je riječ o Strateškom konceptu, on bi trebao dati odgovore na nove opasnosti i prijetnje među kojima su i kompjutorski napadi. Naime, poznato je da bi upravo napadi na kompjutorske mreže mogli blokirati cijele industrijske pogone ili čak cjelokupni sustav opskrbe električne energije.

Na sastanku su saveznici razgovarali i o tome kako bi partnerstva s drugim državama i međunarodnim organizacijama, kao što su Ujedinjeni narodi te Europska unija, mogla pridonijeti promicanju međunarodne sigurnosti. Kad je riječ o proturaketnoj obrani, Rasmussen se još jednom založio za antiraketni štit, no istodobno je naglasio da još nije vrijeme za odustajanje od nuklearnog naoružanja. Naime, u Nacrta je uklopljeno i viđenje američkog predsjednika Obame, koji se zalaže za svijet bez nuklearnog oružja, no u Savezu su svjesni da odustajanje od takvog naoružavanja još uvijek ne dolazi u obzir. Inače, uoči sastanka ministara oko tog su se pitanja pojavila oprečna mišljenja između Njemačke i Francuske. Naime, stav njemačkog ministra vanjskih poslova jest da bi NATO-ov proturaketni štit trebao zamijeniti nuklearno oružje, dok je francuska strana smatrala da bi štit trebao biti dodatak postojjećem nuklearnom oružju. Unatoč prijeporima, glavni je tajnik izrazio optimizam da će Europa na samitu u Lisabonu ipak dobiti svoj antiraketni štit. Istaknuo je i da Rusiji treba ponuditi mogućnost suradnje sa Savezom na tom pitanju, a koje je predviđeno prije svega za obranu od raketnih napada s obzirom na to da više od trideset zemalja u svijetu ima ili može prijetiti balističkim projektilima, od kojih dio ima doseg i do Europe.

Govoreći o Strateškom konceptu, glavni je tajnik još jednom istaknuo da je njegov cilj jasno definirati NATO-ove zadaće za cijeli spektar kriza. Naime, NATO mora biti spremna odgovoriti na konvencionalne vojne napade, terorističke prijetnje kao i napade na računalne mreže. Govoreći o reformama unutar Saveza, naglasio je da NATO mora istodobno biti učinkovit, ali i isplativ. Na tragu toga su i odluke o smanjenju vojnih stožera i agencija te zaposlenika. ■

Konferencija za novinare glavnog tajnika NATO-a

Broj stožera i agencija NATO saveza, kako je dogovorenno na zajedničkom sastanku ministara vanjskih poslova i obrane 28 zemalja, trebao bi biti smanjen. Najavio je to nakon sastanka glavni tajnik Saveza Andres Fogh Rasmussen. Tako bi umjesto 11 postojalo maksimalno sedam stožera, a broj uposlenika bi se smanjio s oko 12500 na 9000. Najavljen je i smanjenje broja NATO-ovih agencija sa sadašnjih 14 na

svega tri. Glavni je tajnik kazao da se Savez u vrijeme finansijskih ograničenja mora orijentirati na ono najpotrebnije, a to su zaštita vojnika, medicinska pomoć te zračni promet.

Govoreći o odnosima Saveza i Rusije, Rasmussen je izrazio nadu da će ruski predsjednik Medvedev naznačiti samitu u Lisabonu. Odgovarajući na pitanje novinara o rezanju proračuna za obranu u zemljama članicama, glavni je tajnik rekao da proračunska ograničenja neće biti zapreka za daljnji napredak Saveza. Dotaknuo se i trening misija u Afganistanu te je najavio da se na sastanku na vrhu očekuje i određivanje početka preuzimanja i predaje odgovornosti afganistanskim snagama sigurnosti. Naime, taj bi se proces trebao dovršiti najkasnije 2014. godine, kada bi afganistska policija i vojska trebale u potpunosti preuzeti odgovornost za svoju zemlju.

Govoreći o nadolazećem samitu Saveza koji će se 19. studenoga održati u Lisabonu, Rasmussen je izrazio optimizam te je uvjeren da će Europa tada dobiti svoj antiraketni štit, budući da do sada nije bio nijedan prigovor koji bi bio protiv toga dogovora u Lisabonu. Na konferenciji za novinare glavni je tajnik najavio i da će Savez uskoro imenovati prvu glasnogovornicu u svojoj povijesti, Oanu Lungescu, rumunjsku novinarku BBC-a zaduženu za europska pitanja. Svoju će novu dužnost Oana Lungescu preuzeti 1. prosinca i zamjeniti Kanadjanina Jamesa Appathuraia, koji odlazi na novu dužnost u NATO savezu.

Imamo iskustvo koje većina zemalja NATO-a nema, posebno u reakcijama i donošenju odluka. Zbog toga smo u tome još uvijek među najboljima. Ove smo godine proširili nastavni plan za 300 sati. Težište je na taktici združenog djelovanja, operativnom umijeću i operativnom planiranju. U dva potonja predmeta bitnu ulogu ima izučavanje operacija iz Domovinskog rata

Imamo iskustvo koje većina zemalja NATO-a nema

Zapovjedno-stožerna škola "Blago Zadro" ovih dana je obilježila 17. obljetnicu ustrojavanja. Bila je to prigoda da se u razgovoru sa zapovjednikom Škole brigadirom Zvonkom Brajkovićem dotaknemo najvažnijih postignuća, mogućnosti koje nudi kao i izobrazbe koja se provodi. Dosad je Školu uspješno završilo više od tisuću hrvatskih časnika, no otvorena je i za školovanje časnika stranih OS-a poglavito zemalja u okruženju.

U kojem smjeru se danas kreće izobrazba u Zapovjedno-stožernoj školi?

Trendovi nam proizlaze iz temeljnih zadaća Škole. Među njima se navodi ospozobljavanje polaznika za zapovjedne i stožerne dužnosti, s time što pod njima smatramo i strukovna područja. U programu su sada obuhvaćene vojne, ali i mirovne operacije te nacionalna i multinacionalna zapovjedništva. Nastavni planovi i programi se kontinuirano dorađuju, gotovo svakodnevno unose se sadržaji novih NATO-ovih dokumenata. Polaznici sada moraju biti aktivniji, više se koristimo njihovim iskustvima, naprimjer iz mirovnih misija, traži se zahtjevna priprema za nastavu, sudjelovanje u raspravama...

Postizanje NATO standarda nužno je i na području vojnog školovanja, no zadržavamo li posebnosti hrvatske vojne doktrine, iskustva iz Domovinskog rata...?

Imamo iskustvo koje većina zemalja NATO-a nema, posebno u reakcijama i donošenju odluka. Zbog toga smo u tome još uvijek među najboljima. Evo, ove smo godine proširili nastavni plan za 300 sati. Težište je na taktici združenog djelovanja, operativnom umijeću i operativnom planiranju. Vrlo bitnu ulogu ima i izučavanje operacija iz Domovinskog rata.

**Zapovjednik
ZSS-a,
brigadir
Zvonko
Brajković**

Jesu li se, u skladu s tim zahtjevima, kriteriji za školovanje u ZSS-u postrožili?

Ne bih rekao da smo ih postrožili, nego smo jasnije odredili standarde. Dobna granica polaznika je maksimalno 44 godine, mora imati čin satnika ili bojnika, završenu naprednu (drugu) razinu časničke izobrazbe. To su ulazni parametri pomoću kojih personalne službe rade širi popis kandidata koji se filtrira zdravstvenim i psihofizičkim sposobnostima; i polaznik mora imati i potrebnu razinu znanja, što se određuje testiranjem. U obzir se uzima i znanje engleskog. Osnovna literatura, dovoljna za prolaz, je na hrvatskom, ali za izvrsnost je potrebno usvajanje literature na engleskom. Ukratko, biramo karijerne časnike, samo takvi bi trebali polaziti ZSS. No, za spomenuta strukovna područja i za časnike povezane s njima smo, od ovoga 19. naraštaja, uveli posebnu izobrazbu.

Traži li kompleksna izobrazba veći broj nastavnog kadra?

Broj nastavnika je čak i smanjen. Naime, nekad su u Školi postojale katedre, a sada se sve one nalaze u Dekanatu Hrvatskog vojnog učilišta. Zbog spajanja nemamo preskakanja kontinuiteta u izobrazbi. Ista katedra predaje Temeljnoj i Naprednoj časničkoj, te Zapovjed-

no-stožernoj školi i dobro pazi da nema "rupa". Nastavnici i sami moraju mnogo raditi, učiti, pisati, i pozorno pratimo i njihov rad. Pozitivni učinci tih mjera se već pokazuju.

Može li Škola, u slučaju potrebe, organizirati namjenske stručne tečajeve?

Možemo, i to razine bojne ili brigade, kao i tečajeve za više vojnostrukturne časnike. Spremni smo reagirati na zahtjeve koji bi došli iz personalnih tijela.

Na HVU se često govori o civilnom verificiranju časničkog školovanja na Učilištu. Koja je uloga ZSS-a u tome?

Vizija je da Škola u suradnji sa Sveučilištem napravi program koji će dati civilno i vojno znanje i naslov magistra struke. To bi značilo povećanje programa, kao i vrijeme školovanja, a dio nastave morao bi se održavati u civilnim ustanovama... Viziju treba dobro razraditi, pa i na temelju iskustava koje imaju zemlje poput Austrije. Mislim da ćemo uspjeti, naravno, u suradnji s ravnateljem i Dekanatom HVU-a te stručnim timom koji radi na projektu. Neće to biti tako brzo, no zavrtli smo kotač. U sljedeće dvije-tri godine sigurno ćemo imati i nastavni kadar koji bi pridonio ostvarenju vizije, te bio priznat od civilne zajednice.

Koliko ste logistički dobro opremljeni za nastavu i kakve uvjete omogućavate polaznicima?

Može se reći da smo uređenje učionica i amfiteatara digli na višu razinu. "Fiksnom" informatičkom opremom smo zadovoljni, ali želimo da svaki polaznik na raspolaganju ima prijenosno računalo i koristi se njime u nastavi te za osobno učenje. Sportski objekti u vojarni "Petar Zrinski" su novouređeni, a broj sati namijenjenih obveznom podizanju i održavanju fizičke spreme podigli smo s 40 na 60. ■

Dan Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro"

U zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" 18. listopada svečano je obilježen Dan Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" i 17. obljetnica ustrojavanja. Svečanosti su, osim djelatnika Škole i polaznika 19. naraštaja, nazočili i gosti iz drugih ustrojbenih cjelina Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski", te bivši djelatnici Škole.

Svečanost je započela misom, koju je u kapelici "Sv. Mihael Arkandeo" na Hrvatskom vojnom učilištu služio pater Zoran Vujičić, nakon čega je izaslanstvo Škole položilo vijence i upalilo svijeće pred bistem Blage Zadre, ispred Časničkog doma HVU-a. Potom je prikazan kratki dokumentarni film o herojskom branitelju Vukovara, Blagi Zadri, koji je poginuo 16. listopada 1991. kada se obilježava Dan Škole i po kojem je ona dobila ime.

Zamjenik ravnatelja HVU-a brigadni general Slaven Zdilar čestitao je djelatnicima i polaznicima te je istaknuo da je kontinuirana kvaliteta izobrazbe u Zapovjedno-stožernoj školi pridonijela i pobjedi u Domovinskom ratu, uspješnom sudjelovanju OSRH-u međunarodnim mirovnim misijama, kao i punopravnom članstvu RH u NATO-u.

Snimio Davor KIRIN

Zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole brigadir Zvonko Brajković, sudionike je svečanosti upoznao s povjesnicom Škole, te naglasio da je školovanje dosad uspješno završilo više od 1000 časnika u 18 redovitih i četiri izvanredna naraštaja. Osim hrvatskih, Škola je za zapovjedne i stožerne časnike obučavala i polaznike iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Francuske, Makedonije, SAD i Ukrajine. U školskoj godini 2010./2011. na izobrazbi se nalaze četvorica časnika iz inozemstva.

D.VLAHOVIĆ

13

Konferencija Hrvatske platforme za smanjenje rizika od katastrofa održana na HVU

Na Hrvatskom vojnem učilištu "Petar Zrinski" 14. i 15. listopada održana je Druga konferencija Hrvatske platforme za smanjenje rizika od katastrofa, u organizaciji Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Na Konferenciji su se okupili predstavnici Ministarstva obrane RH, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, te akademске zajednice, Državne geodetske uprave, Hidrometeorološkog zavoda, Vatrogasne zajednice i drugih ustanova i zavoda koje na bilo koji način sudjeluju u odgovoru na izvanredne situacije i katastrofe te predstavnici službi zaštite i spašavanja iz zemalja u regiji.

Konferenciju je otvorio izaslanik predsjednice Vlade RH Jadranke Kosor, ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko.

Tom je prigodom upozorio na važnost prevencije i uređenog zakonodavstva u smanjenju rizika od katastrofa, neprekidnu izgradnju i jačanje sustava odgovora na katastrofe kao i na važnost međunarodne suradnje. "U odgovoru na katastrofe svijet se odlučio na zajedničko djelovanje. Sustav

rizika od katastrofa. Uime MORH-a i OSRH-a sudionike je pozdravio zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH-a za operacije kontraadmiral Zdenko Simičić, koji je tom prigodom istaknuo da su Oružane snage RH u svakom trenutku spremne dati potporu u odgovoru na katastrofe, što je u praksi već potvrđeno. Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje Damir Trut u uvodnom je izlaganju rekao da je osnivanje nacionalnih platformi opravdalo svoje postojanje već zbog neumoljivih brojki o stotinama elementarnih nepogoda godišnje diljem svijeta. Istaknuo je također da je na ovoj Konferenciji prijavljeno 45 radova uglednih stručnjaka iz Hrvatske iz područja borbe protiv prirodnih katastrofa.

Upravljanje u izvanrednim uvjetima, klimatske promjene, rano upozoravanje i razvoj kapaciteta za odgovor na izvanredne situacije i katastrofe, jačanje svijesti o opasnostima i razvoj sigurnosne kulture, međunarodna suradnja u smanjenju rizika od katastrofa, samo su neke od tema o kojima se raspravljalo tijekom dvodnevнog zasjedanja. Drugog dana na Konferenciji je bila i pomoćnica glavnog tajnika UN-a za smanjenje rizika od katastrofa, Margaret Wahlstrom.

Leida PARLOV

Snimio Davor KIRIN

Drugog dana na Konferenciji je bila i pomoćnica glavnog tajnika UN-a za smanjenje rizika od katastrofa, Margaret Wahlstrom

zaštite i spašavanja nije moguće graditi izolirano. Katastrofe ne poznaju granice zato je međunarodna suradnja i zajedničko djelovanje na smanjenju rizika od katastrofa nužno", istaknuo je ministar Karamarko. Napomenuo je i da Hrvatska aktivno sudjeli u brojnim međunarodnim institucijama i inicijativama koje se bave smanjenjem

Emina Lišić, snimio Francois BUJ

U Regionalnom trening centru za komunikacije u Skopju završen je ciklus izobrazbe za trenere iz područja odnosa s javnošću. Na četvrtoj razini izobrazbe za trenere komunikacijskih vještina održanoj od 12. do 16. listopada predstavnici MORH-a održali su prezentacije i praktične vježbe na teme priprema za medijski intervju, priprema medijskog plana i priprema i organizacija konferencije za medije

Izučavanje vještina uspješnosti

Razumijevanje rada medija, razvijanje prezentacijskih vještina, uloga časnika za odnose s javnošću u oružanim snagama, odnosi s javnošću prema NATO standardima, krizna komunikacija, te kako uspješno prenijeti znanja i iskustva u organizaciji tečajeva iz područja odnosa s javnošću bile su glavne teme izobrazbe pod nazivom *Train the trainers*, koju su u četiri razine uspješno završila tri predstavnika Ministarstva obrane RH. Tečaj u Regionalnom trening centru za komunikacije u Skopju (RTCC - Regional training communication centre) od studenog 2009. do listopada 2010., pohađalo je ukupno 13 predstavnika iz Hrvatske, Makedonije, Bosne i Hercegovine i Srbije. Iz Ministarstva obrane RH na tečaju su bili predstavnici Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a pukovnik Dražen Jonjić i

Emina Lišić, te časnik za odnose s javnošću Hrvatske ratne mornarice, kapetan fregate Francois Buj.

Cilj ove izobrazbe bio je obučiti buduće trenere za provođenje tečajeva iz područja odnosa s javnošću u ministarstvima obrane i oružanim snagama zemalja sudionica. Tečaj je organiziran u suradnji s norveškim Ministarstvom obrane koje je 2009. doniralo sredstva za opremanje radnih kapaciteta u Centru, opremljenim audio, video i informatičkom opremom, kao i organizacijom i opremanjem TV studija za izvođenje praktičnih vježbi. Voditeljica tečaja bila je bivša norveška televizijska novinarka i dugogodišnja organizatorica tečajeva iz područja odnosa s javnošću i razvijanja prezentacijskih vještina Katrin Adair. Polaznici iz navedenih zemalja prolazili su program praktičnih vježbi

U izvedbi praktičnih vježbi primjenjena su znanja koja se rabe u izvedbi tečajeva što ih organizira Služba za odnose s javnošću za časnike za odnose s javnošću u OSRH, a koja su vrlo visoko ocijenili ostali polaznici

koje su obuhvatile treniranje prezentacijskih vještina, pripreme za TV intervju, organizaciju konferencije za medije, pripreme priopćenja za medije, definiranje ključnih poruka, izradu medijskog plana, izazove u radu časnika za odnose

Katrin Adair, voditeljica tečaja Train the trainers

"Za osobe koje organiziraju i provode tečajeve iz područja odnosa s javnošću svakako je važno razumjeti način funkcioniranja medija, a poželjno je i iskustvo rada u medijima. To je temelj koji vam svakako daje osnovna znanja za organizaciju takvih tečajeva. No, da biste uspješno prenijeli drugima znanja, iz područja rada medija, odnosa s javnošću ili bilo koja druga znanja potrebno je da vaš tečaj bude mjesto na kojem će svaki od polaznika osjetiti otvorenost za primanje novih znanja, novih vještina, ali i razmjenu vlastitih iskustava. Uspješan trener razumije potrebe svakog polaznika, poštuje njegovu individualnost te sustavno radi na razvijanju njegovih mogućnosti. Morate, također, uzeti u obzir da polaznici dolaze s različitim razinama znanja i iskustvom u radu u odnosima s javnošću. To je svakako izazov za trenera koji tada mora stvoriti takav motivacijski ambijent za prihvatanje temeljnih i novih znanja, s jednakim pristupom prema svakom polazniku."

Predstavnici MORH-a održali su prezentacije i praktične vježbe

bi se usvojila najbolja metodologija i izvedba za tečajevu što će ih polaznici organizirati u svojim matičnim zemljama. Isto tako, suradnjom u sklopu specijaliziranih regionalnih centara u zemljama potpisnicama Američko-jadranske povelje (A5), predviđena je i

ešnih PR trenera

Sudionici izobrazbe

s javnošću, organizaciju brifinga za medije, analize medija i sl. U izvođenju vježbi polaznici su bili u ulozi izučavanja vještina budućih trenera tako da su davali izravnu analizu uspješnosti izvedbe vježbe drugih sudionika. Naglasak je bio na razvijanju vještina trenera, izazovima u organizaciji tečajeva iz područja odnosa s javnošću, da

suradnja u izvedbi ovakvih tečajeva u sklopu RTCC-u koju bi za polaznike iz regije od sljedeće godine provodili treneri koji su uspješno završili ovu izobrazbu.

Na posljednjoj, četvrtoj razini izobrazbe za trenere komunikacijskih vještina od 12. do 16. listopada 2010. svi polaznici imali su zadaću pripremiti i

Ana Miletić, predstavnica Uprave za odnose s javnošću MO-a Republike Srbije o provedenoj izobrazbi

"Tečaj je bio vrlo zanimljiv i dobro organiziran. Posebno bih izdvojila dva elementa ovog tečaja, a oni se ponajprije odnose na unapređenje naših vještina kao predavača i unapređenje metodologije organizacije medijskog treninga. Posebno je važno što smo imali priliku upoznati kolege iz regije koji rade u odnosima s javnošću u ministarstvima obrane i oružanim snagama, što će svakako olakšati i unaprijediti našu buduću suradnju. Tečaj je bio i dobra prilika za razmjenu naših dosadašnjih iskustava u radu u odnosima s javnošću."

Regionalni trening centar za komunikacije (RTCC)

Regionalni trening centar za komunikacije (RTCC) u Skopju organizacijski je

smješten u Odjelu za ljudske potencijale makedonskog Ministarstva obrane, u sklopu Odjela za obuku. Suradnja na području zajedničke obuke u specijaliziranim regionalnim centrima dogovorena je tijekom sastanka ministara obrane zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje (A5) održanog u studenom 2009. u Sarajevu, gdje je dogovorena i ustpostava tri regionalna centra: Središte za obuku za međunarodne vojne operacije (PSOTC - Peace Support Operations Training Center) u Sarajevu, BiH, Regionalni trening centar za komunikacije u Skopju, Makedonija i Nuklearno, biološko, kemijsko obrambeno središte (NBCDC - Nuclear, Biological, Chemical Defence Center) u Kruševcu, Srbija. Kriteriji su suradnje da su polaznici i predavači iz zemalja regije te zajedničko finansiranje i zajednički menadžment u organizaciji obuke.

Ciljevi osnivanja RTCC-a su izobrazba iz područja odnosa s javnošću za zaposlenike u ministarstvima obrane i oružanim snagama zemalja regije, razvijanje i jačanje regionalne suradnje te razmjena iskustava.

predstaviti jednu temu iz područja odnosa s javnošću. Predstavnici MORH-a održali su prezentacije i praktične vježbe na teme priprema za medijski intervju, pripreme medijskog plana i priprema i organizacija konferencije za medije. U izvedbi praktičnih vježbi primjenjena su i znanja i primjeri koji se rabe u izvedbi tečajeva što ih organizira Služba za odnose s javnošću za časnike za odnose s javnošću u OSRH, a koja su vrlo visoko ocijenili ostali polaznici. Polaznici ovog tečaja nazočili su brifingu za medije koje je organizirao Glavni stožer makedonskih Oružanih snaga, a u povodu nadolazeće vojne vježbe "Balkanski bljesak 2010." Za polaznike koji su do sada uspješno završili četiri razine izobrazbe predviđen je završni ispit kao i certificiranje za trenere komunikacijskih vještina početkom sljedeće godine. ■

18. obljetnica 5. gardijske brigade "Sokolovi"

U vojarni u Našicama, 14. listopada obilježena je 18. obljetnice 5. gardijske brigade *Sokolovi* i Dan 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* Gardijske oklopno-mehanizirane brigade.

Postrojavanju bojne *Sokolovi* nazočili su zapovjednici podređenih postrojbi te voditelji odjeka Stožera GOMBR-a. Nazočnima se obratio zapovjednik bojne *Sokolovi* bojnik Ivan Miloš koji se osvrnuo na ratni put 5. gardijske brigade i njegov doprinos u Domovinskom ratu. Istaknuo je, također i postignuća 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* GOMBR-a kao što su uspješno odradene zadaće u mirovnim operacijama na Golanskoj visoravni i ISAF u Afganistanu.

Tom prigodom promaknuto je devet, a pohvaljeno pet predstavnika *Sokolova*. Pozorniku Ivici Dukariću uručeno je priznanje za najvojnika bojne, koje je osvojio kao pobjednik natjecanja iz temeljnih vojničkih vještina što ih je organizirao i proveo dočasnički lanac potpore. Nakon svečanog postrojavanja

priređeno je otvorenje novog fonolaboratoriјa za učenje stranih jezika, te su održana sportska natjecanja u malom nogometu, odborci, potezanju užeta, te krosu na 6400 metara.

Zapovjednik GOMBR-a brigadni general Mladen Mikolčević i predstavnici 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* položili su vijenac na spomenik 5. gbr u vojarni "Bosut" u Vinkovcima. OJI

Primljeno 400 vojnika u OSRH

Na temelju godišnjeg Plana pribavljanja djelatnih vojnih osoba u OSRH 18. listopada primljeno je 400 vojnika u postrojbe OSRH koji će s Ministarstvom obrane potpisati Ugovor o službi u Oružanim snagama u statusu djelatnog vojnika. Riječ je o prijemu oko 360 osoba koje su završile dragovoljno služenje vojnog roka u sklopu 3. i 4. naraštaja dragovoljnih ročnika (2009. i 2010.

godine), te 40 osoba koje su se prije prijavile za prijam u djelatnu vojnu službu a imale su odslužen vojni rok i ispunile sve potrebne kriterije.

Ugovor o službi u OSRH u statusu djelatnog vojnika potpisuje se na tri godine, s probnim rokom od šest mjeseci, te se u skladu s potrebama OSRH-a vojnici raspoređuju na specijalističku obuku u sljedeće postrojbe: Pješačka pukovnija Đakovo, Sre-

dište za obuku i doktrinu logistike Požega, Pukovnija PZO Zemunik Donji, Središte za obuku HRZ-a i PZO-a i Središte za obuku HRM-a Split, Inženjerijska pukovnija Karlovac, Zračna baza "Pleso" Velika Gorica, Bojna NBKO Dugo Selo, te Topničko-raketna pukovnija Bjelovar. Za novoprimaljene djelatne vojne osobe provest će se specijalistička obuka od osam tjedana u njihovim postrojbama. OJI

Polaznici Ratne škole na HTV-u

Polaznici XIII. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" predvođeni načelnikom brigadirom Antunom Čičkom posjetili su 15. listopada Hrvatsku televiziju. Posjet je proveden kao dio praktične nastave iz predmeta Umijeće komuniciranja. Lady Oreb, urednica i scenaristica Hrvatske televizije tom ih je

prigodom upoznala sa sadašnjim aktivnostima koje se provode na televiziji te je ukratko iznijela povijest Hrvatske televizije. Polaznici su obišli studio za radijski program, studio za informativni televizijski program, sportsku redakciju te studije gdje se snimaju emisije svih vrsta. M.K.

Tečaj za mehaničara pješačkog naoružanja

U požeškom Središtu za obuku i doktrinu logistike od 6. rujna do 7. listopada proveden je tečaj za mehaničara pješačkog naoružanja. Cilj ovog tečaja jest osposobiti polaznike za uspješno izvođenje radnji i postupaka I. i II. stupnja održavanja pješačkog

naoružanja. Tečaj traje pet tjedana te je podijeljen u dva dijela. U prva dva tjedna devet polaznika upoznato je s razvojem pješačkog naoružanja kroz povijest, primjenom u suvremenom ratovanju te s njegovom konstrukcijom i načinom rada.

Tijekom sljedeća tri tjedna polaznici su obučavani za provedbu mjera opsluživanja, manje i složenije popravke, dijagnosticiranje stanja, zamjenu sklopova, konzerviranje i dekonzerviranje te remont sklopova u stacionarnim uvjetima. OJI

Odana počast bojniku Alfredu Hillu u Vukovaru

U povodu 19. godišnjice pogibije bojnika Alfreda Hilla, prvog zapovjednika satnije Vojne policije 204. vukovarske brigade, 16. listopada na njegov su grob na Memorialnom groblju žrtava iz Domovinskog rata vijence položili izaslanik zapovjednika Pukovnije VP-a bojnik Mile Skukan i prvi dočasnik Središta Vojne policije za obuku "Bojnik Alfred Hill", stožerni narednik Zvonko Lucić te izaslanstvo Udruge veterana Vojne policije. Svjeće su zapalili i na grobu general-bojnika Blage Zadre, pukovnika Marka Babića te kod spomen-obilježja "Ovčara".

Alfred Hill je 10. svibnja 1991. pristupio sastavu pričuvnih snaga Zbora narodne garde Vukovar i sudjelovao od prvog dana u organiziranju obrane Vukovara. Kao

iskusnog i hrabrog bojovnika, zapovjednik obrane grada Vukovara Mile Dedaković Jastreb 25. rujna 1991. imenovao ga je prvim zapovjednikom satnije VP Vukovar, 204. vukovarske brigade.

S najbližim suradnicima ustrojava satniju VP-a, te preuzima sve zadaće iz djelokruga Vojne policije te neprekidno sudjeluje u obrani opkoljenog Vukovara. Kao zapovjednik satnije bio je u svemu prvi i ispred svojih suboraca. Tako i pogiba 16. listopada 1991. braneći položaje na Sajmištu. Nakon ekshumiranja njegovih posmrtnih ostataka iz masovne grobnice u Vukovaru, uz vojne počasti zajedno s poginulim braniteljima Vukovara pokopan je 20. lipnja 1998. na

Novom groblju u Aleji branitelja Vukovara. Prema Odluci ministra obrane Republike Hrvatske, 30. rujna 1998. Nastavno središte za obuku Vojne policije Oružanih snaga Republike Hrvatske dobilo je ime "Bojnik Alfred Hill".

Današnjim i svim budućim pripadnicima VP OSRH-a ime bojnika Alfreda Hilla bit će simbol otpora i hrabrosti, ali poticaj i putokaz kako se voli, brani i izgrađuje Lijepa Naša.

Z.LUCIĆ

17

Borbeni brod HRM-a na međunarodnoj vojnoj vježbi

Na međunarodnoj vojnoj vježbi ADRION TRAINING PACKAGE 10 (LIVEX/CAX) koja je održana sredinom rujna sudjelovao je brod Hrvatske ratne mornarice RTOP-41 *Vukovar* s pripadajućom posadom.

Vježba je održana u luci Taranto, Jonsko more. Tijekom vježbe provedena je i aktivnost bilateralne vojne suradnje s Republikom Italijom za 2010. "Razmjena mlađih časnika". Naime, za vrijeme vježbe na brod HRM-a ukrcao se talijanski časnik, poručnik korvete Giuseppe Bisceglia, a na brod RM-a Italije, fregatu *Artigliere* ukrcao se naš časnik Flotide HRM-a, poručnik korvete Denis Mihanović.

Čelnik našeg tima bio je kapetan korvete Antun Flegar, zamjenik zapovjednika Divizijuna za površinska djelovanja Flotide HRM-a. Inače ovo je prvo sudjelovanja borbenog broda Hrvatske ratne mornarice na vježbi na moru druge države.

OJI

Bojno gađanje ciljeva u zračnom prostoru - Štit 2010

Na poligonu OSRH-a "Rt Kamenjak" u Premanturi pokraj Pule postrojbe PZO-a HKoV-a od 9. do 15. listopada provele su vježbu bojnih gađanja ciljeva u zračnom prostoru Štit 2010. Vježba je intergranska i u njezinoj provedbi sudjelovale su postrojbe HRM-a, HRZ-a i PZO-a i ZzP-a.

Cilj vježbe bio je stjecanje uvida u stupanj paljbeno-taktičke osposobljenosti i uvježbanost pojedinaca i postrojbi u gađanju ciljeva u zračnom prostoru.

Bojna gađanja ciljeva u zraku su najviši stupanj paljbenе obuke i provode se nakon uspješno provedenih školskih gađanja. Na ovim se gađanjima provjera-

va i vrednuje obučenost u stvarnom paljbenom djelovanju na ciljeve u zraku. Na vježbi je prvi put bojno gađanje izvršilo 13 pripadnika GOMBR-a i GMTBR-a, a ukupno je provedeno 31 bojno gađanje lakim prijenosnim raketnim sustavima "Strijela-2M" i "Igla".

Zadnji dan vježbe priređen je Dan uvaženih gostiju, na kojem je osim provedbe bojnih gađanja održana i prezentacija dostignutog stupnja modernizacije samovoznog raketnog sustava "Strijela

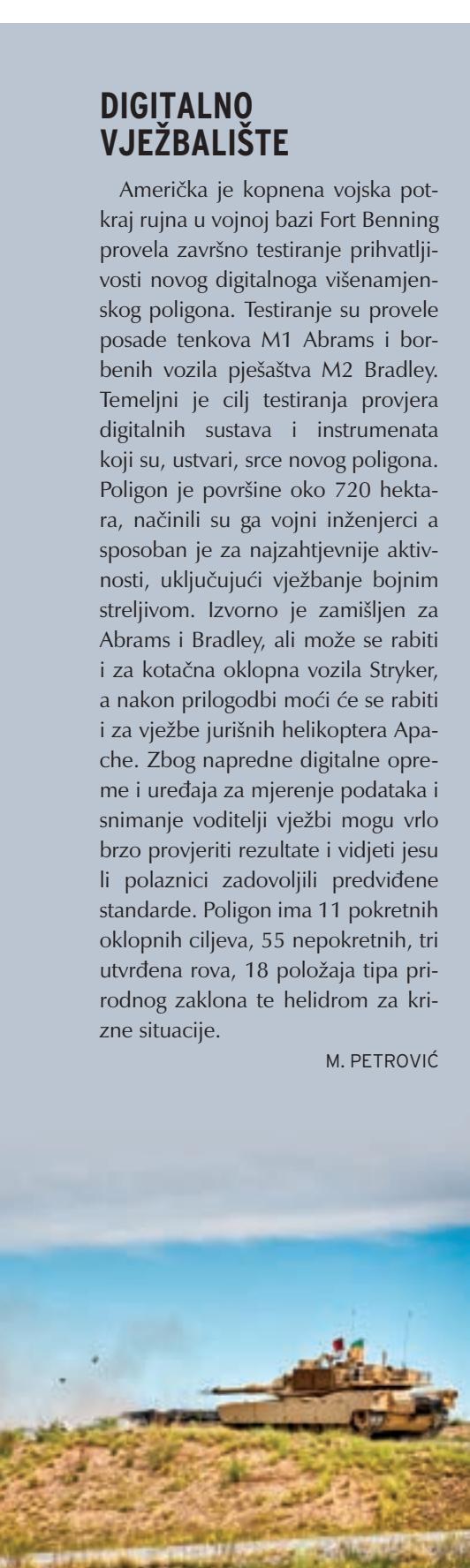
- 10 CRO", a događaju su nazočili izaslanik zapovjednika HKoV-a brigadni general Ivan Jurić, predstavnici Inspektorata obrane MORH-a, GSOSRH-a, HKoV-a, polaznici Visoke dočasničke škole, predstavnici PU Istarske kao i predstavnici civilnih struktura.

OJI

DIGITALNO VJEŽBALIŠTE

Američka je kopnena vojska potkraj rujna u vojnoj bazi Fort Benning provela završno testiranje prihvatljivosti novog digitalnoga višenamjenskog poligona. Testiranje su provele posade tenkova M1 Abrams i borbenih vozila pješaštva M2 Bradley. Temeljni je cilj testiranja provjera digitalnih sustava i instrumenata koji su, ustvari, srce novog poligona. Poligon je površine oko 720 hektara, načinili su ga vojni inženjeri a sposoban je za najzahtjevnejše aktivnosti, uključujući vježbanje bojnim streljivom. Izvorno je zamišljen za Abrams i Bradley, ali može se rabiti i za kotačna oklopna vozila Stryker, a nakon prilogađbi moći će se rabiti i za vježbe jurišnih helikoptera Apache. Zbog napredne digitalne opreme i uređaja za mjerjenje podataka i snimanje voditelji vježbi mogu vrlo brzo provjeriti rezultate i vidjeti jesu li polaznici zadovoljili predviđene standarde. Poligon ima 11 pokretnih oklopnih ciljeva, 55 nepokretnih, tri utvrđena rova, 18 položaja tipa prirodnog zaklona te helidrom za križne situacije.

M. PETROVIĆ

LAIRCM ZA NJEMAČKE AVIONE

Njemačka je Vlada potkraj rujna sklopila ugovor s američkom obrambenom agencijom DSCA (Defense Security Cooperation Agency) za dostavu šest obrambenih sustava AN/AAQ-24v LAIRCM (Large Aircraft Infrared Countermeasures). Riječ je o aktivnom obrambenom sustavu, derivatu sustava AN/AAQ-24 Nemesis Directional IR CounterMeasure (DIRCM), koji reagira na ispaljene protivničke projektile zrak-zemlja i zrak-zrak, na koje usmjerava lasersku zraku radi onesposobljavanja njihova IC sustava za navođenje. Sustav LAIRCM je potpuno autonoman, što znači da sam prema potrebi reagira na ispaljene projektili, i aktivira laserski blok, bez dodatnog angažiranja posade.

S naručenim obrambenim sustavima AN/AAQ-24v LAIRCM njemačka Vlada kani opremiti dva aviona Airbus A319CJ i četiri Bombardier Challengera 601, koji se rabe za potrebe državne administracije. Inače, Njemačka je prije naručila i opremila svoje vojne transportne avione također s obrambenim sustavima AN/AAQ-24v LAIRCM.

I. SKENDEROVIC

GPS NA RUCI

Tvrtka Garmin, poznata po proizvodnji raznih GPS uređaja predstavila je Forerunner 110, GPS postavljen u ručni sat. Tvrtka ga predstavlja kao prikladno, dostupno i precizno rješenje za sve koji žele točno pratiti koliko su kilometara pretrčali, koliko brzo te koliko su kalorija pritom potrošili. Rukovanje Forerunnerom 110 je vrlo jednostavno, ne traži nikakvo podešavanje, korisnik nakon izlaska van stisne gumb i prati razdaljinu, brzinu i ukupno vrijeme aktivnosti. Forerunner 110 ima osjetljivi GPS čipset SiRFstarIV s Garminovom HotFix tehnologijom za brži zahvat satelita. Posebno je prilagođen preciznom radu u šumama, parkovima s mnoštvom drveća i ulicama s visokim zgradama, a to sve otežava prihvat GPS signala. Sve je to ugrađeno u klasičan sportski sat koji dolazi u tri kombinacije boja.

M. PETROVIĆ

Foto: Business Wire

19

PRVA OPSEŽNA MODERNIZACIJA PODMORNICE USS VIRGINIA

U američko brodogradilište Portsmouth Naval Shipyard 1. rujna ove godine doplovila je prva jurišna podmornica na nuklearni pogon istoimene klase, USS Virginia (SSN 774) na prvu opsežnu modernizaciju u trajanju 14 mjeseci. Prije samog dolaska podmornice u brodogradilište, temelji modernizacije zapravo su postavljeni prije tri godine fazom planiranja, zatim investicijom vrijednom 14,5 milijuna dolara u infrastrukturu brodogradilišta te opsežnu obuku i trening svih zaposlenika koji će raditi na spomenutom programu. Navedeno brodogradilište odabранo je zbog višegodišnjeg iskustva u remontu i modernizacijama podmornica klase Los Angeles.

Prva podmornica u istoimenoj klasi, USS Virginia ušla je u operativnu uporabu potkraj listopada 2004., namijenjena je protupodmorničkom i protubrodskom djelovanju, specijalnim operacijama, obavještajnim zadaćama, motrenju i izviđanju, asimetričnom ratovanju te protuminskom djelovanju. Jednako tako prilagođena je plovidbi plitkim priobalnim vodama kao i dubokim morima i oceanima.

Radovi na modernizaciji podmornice uključuju uklanjanje stare te primjenu zaštitnih sredstava, premaza i boja nove generacije za trup, ugradnju novog kormila, izmjenu, umjeravanje i ispitivanje sustava optičkih vlakana uz zamjenu postojeće i ugradnju visokosofisticirane elektronike.

Početkom rujna, američka je mornarica odobrila gradnju ugovornih pet i preostalih šest podmornica klase Virginia koje se tek trebaju ugovoriti ubrzanim tempom pri čemu bi umjesto dosadašnje jedne, mornarici bile dostavljene dvije podmornice godišnje.

M. PTIĆ GRŽELJ

INDIJA MODERNIZIRA Su-30MKI

Indijsko ministarstvo obrane priprema modernizaciju aviona Suhoj Su-30MKI odnosno ugradnju novog X-valnog AESA (Active Electronically Scanned Array) radarskog sustava Phazotron Zhuk-AE umjesto postojećeg radara Tihomirov N011M Bars s mehaničkim pomakom.

Novi radar Phazotron Zhuk-AE nudi znatno bolje performanse u pogledu mogućnosti istodobnog praćenja 30 ciljeva odnosno mogućnosti istodobnog napada na šest ciljeva. Uz to, Phazotron Zhuk-AE je lakši za održavanje. Modernizacija indijskih Su-30MKI trebala bi

započeti 2012., a zajednički bi je obavili indijski Hindustan Aeronautics Ltd. i ruski Irkutsk. Do 2018. Indija kani nabaviti 300 borbenih aviona Su-30MKI, i svi novoproizvedeni također bi trebali biti opremljeni radarem Phazotron Zhuk-AE.

Ovom modernizacijom Su-30MKI Indija jasno pokazuje da na predstojećem MMRCA (Medium Multi-Role Combat Aircraft) natječaju za nabavu 126 srednjih borbenih aviona očekuje da pobjednik dostavi avion s AESA radarem.

I. SKENDEROVIC

ŠIRENJE NA NOVA TRŽIŠTA

Britanska tvrtka Griffon Hoverwork, proizvođač lebdjelica na zračnom jastuku u očekivanju je novih narudžbi za proizvodnju četiri do pet novih vojnih lebdjelica oznake 2400 TD namijenjenih dvjema ratnim mornaricama u Aziji.

Nove lebdjelice duljine su 13 m i omogućavaju prijevoz veće količine korisnog tereta, učinkovitije su te mogu nositi dva (kormilar i zapovjednik) plus 16 potpuno opremljenih marinaca. Središnja sekcija

krova kabine može se ukložiti da bi se, prema potrebi, transportirala dva NATO-ova kontejnera od jedne tone te je moguće transportirati lebdjelicu i pomoći kamiona ili zrakoplova Hercules. Glavna zadaća novih lebdjelica bit će smještaj i uporaba s palubazdenaca desantnih i drugih brodova ratnih mornarica.

Pogonski motor ima 440 konjskih snaga i postiže brzinu 35 čv a doplov lebdjelica je veći od 300 milja. Opremlje-

ne su jednom višenamjenskom strojnicom kalibra 7,62 mm uz ostalu standardnu i specijalizi-

ranu opremu u skladu s taktičko-tehničkim zahtjevima.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Business Wire

Tvrta Carbon Motors, proizvođač namjenski načinjenoga policijskog vozila oznake Carbon E 7, izabrala je poznatog njemačkog proizvođača automobila BMW kao strateškog partnera. Prema ugovoru BMW postaje partner odgovoran za dosta-

BMW ZA CARBON MOTORS

vu naprednih ekoloških dizelskih motora zajedno sa sustavom hlađenja i ispušnim sustavom te automatskim mjenjačem. Njemačka je tvrtka poznata po proizvodnji izvrsnih dizelskih motora koji su u samom vrhu tehnološkog razvoja. Carbon Motors navodi da u SAD-u ima oko 450 000 policijskih i sličnih opšodnih vozila u raznim državnim agencijama. Procjenjuju da će njihova vozila zahvaljujući naprednim motorima, omogućiti 40-postotno smanjenje ispuštanja ugljikova dioksida, na razini cijele flote vozila te će također znatno smanjiti i potrošnju uz jednak broj prevaljenih kilometara.

M. PETROVIĆ

NOVA OPREMA ZA EGIPATSKE FALCONE

Početkom listopada egipatsko ministarstvo obrane sklopolo je ugovor s američkom tvrtkom Goodrich Surveillance & Reconnaissance Systems za dostavu izvidničkih podvjesnih kontejnera DB110 kojima će biti opremljeni egipatski borbeni avioni F-16 C/D Block 52 Fighting Falcon. Sklopljeni ugovor, vrijedan 1,8 milijuna američkih dolara, jest finale natječaja koji je na zahtjev Egipta pokrenula

američka obrambena agencija DSCA (Defense Security Cooperation Agency), te angažirala tvrtke Lockheed Martin i Goodrich da ponude svoje sustave AARS odnosno DB110. Novi egipatski Falconi nabavljeni su u sklopu tzv. FMS (Foreign Military Sale) programa bilateralne suradnje i prodaje vojne tehnike pod nazivom Peace Vector VII. Egipat je naručio četiri izvidnička podvjesna kontej-

nera DB110, s nakanom da poslje opremi više svojih Falcona. Nabavom aviona kroz Peace Vector VII program Egipat je postao četvrti najveći operater na borbenom avionu F-16, ukupno ima 195 od 220 naručenih. Uz F-16, Egipat ima i borbene avione Mirage 2000, Mirage 5, F-4 Phantom II, MiG-21 te F-7 (kineska inačica MiG-a 21).

I. SKENDEROVIC

BAE SYSTEMS PRIPREMA BRAZILSKI PROGRAM POVRŠINSKIH PLOVILA

Britanska kompanija BAE Systems pripremila je okvirnu ponudu za rekonstrukciju glavnih elemenata flote površinskih plovila brazilske ratne mornarice u rasponu od odobalnih ophodnih brodova do nosača zrakoplova putem transfera tehnologije i partnerstva s lokalnim brodogradilištima i industrijom koja se oslanja na brodogradnju. Ponuda je objavljena 14. rujna nakon što su ministri objiju zemalja potpisali Ugovor o vojnoj suradnji na desantnom brodu HMS Ocean koji se tada nalazio u sedmodnevnom posjetu Rio de Janeiru. Prema izjavama čelnika BAE Systemsa, ponuda je u potpunosti u skladu s brazilskom strategijom obrane i unapređenju domaćih industrijskih kapaciteta.

Brazilska ratna mornarica ima odlučujuću ulogu u aktivnostima razvoja i projektiranja novog eskortnog broda veličine fregate nazvanog globalni borbeni brod (Global Combat Ship – GCS). Ovaj će izvozno usmjeren projekt plovila biti i platforma buduće fregate Type 26 namijenjene britanskoj ratnoj mornarici, koja bi trebala ući u operativnu uporabu 2021.

Preostali dio ponude čine projekt odobalnog ophodnog broda duljine 90 m temeljen na brodovima klase River (s dodatkom krmene sletne palube i helikopterskog hangara), projekt moderniziranoga flotnog tankera klase Wave te potpora mornaričkom borbenom sustavu uporabom tehnologija koje proizlaze iz CMS-1 sustava i Artisan 3D radara srednjeg dometa. Suradnja bi također u konačnici mogla biti proširena i na projekt nosača zrakoplova.

M. PTIĆ GRŽELJ

Ruske oružane snage započele su novu reformu koja bi trebala završiti 2012. godine njihovom gotovo potpunom kvalitativnom i kvantitativnom preobrazbom. Reformske procese takvog opsega obično su povezani s najnovijim iskustvima iz ratnih sukoba u kojima su ruske oružane snage sudjelovale, pa su i ove reforme povezane s iskustvima iz ne tako davno završenog rusko-gruzijskog sukoba u kojem je Rusija ostvarila brzu vojničku pobjedu

REFORMA RUSKIH ORUŽANIH SNAGA (I. DIO)

Povratak Rusije na globalnu političku scenu započeo je znatno prije eskalacije rusko-gruzijskog sukoba i u velikoj mjeri podudara se s dolaskom Vladimira Putina na čelo te velike države (detaljnije u članku "Novi uspon Rusije", Hrvatski vojnik br. 28 od 8. travnja 2005. godine), a gotovo istodobno započeli su i reformski procesi u njihovim oružanim snagama.

Opsežne reforme u ruskoj vojsci nisu nikakva novost, već prije predstavljaju

pravilo koje se ponavlja nakon gotovo svakog njihova većeg vojnog angažmana, pogotovo ako je završio neuspjehom. Naime, već nakon stvaranja prve jedinstvene ruske vojske, relativno brzo se pokazala potreba za njezinom reformom poslije teškog poraza kod Kazanja 1550. godine, kada je Ivan Grozni uveo niz mjera usmjerjenih ponajprije na jačanje vojne stege i borbenog morala. Drugu veliku reformu, kojom su stvorene suvremene oružane snage po

uzoru na vodeće europske zemlje toga doba, pokrenuo je Petar I. nakon poraza u bitki kod Narve 1700. godine. Za sljedeću reformu pokazala se potreba tek nakon teškog poraza u Krimskom ratu 1853. - 1856. te je provedena pod vodstvom tadašnjeg ministra rata, Dmitrija Milotina 1862. godine.

Reforma nakon građanskog rata prva je veća koja nije izvedena s ciljem vođenja novog ratnog sukoba, ni kao posljedica katastrofalnih vojnih poraza,

već je provedena zbog smanjivanja goleme 5-milijunske mase vojnika. U tridesetim godinama prošlog stoljeća započele su nove reforme unutar oružanih snaga, međutim razaranje kvalitetnog kadra Crvene armije za vrijeme Staljinovih "čistki" uzrokovalo je retrogradne procese unutar oružanih snaga zbog čega su one u velikoj mjeri nespremno dočekale njemačku agresiju tijekom II. svjetskog rata (u "čistkama" je posebno teško stradao najviši zapovjedni kadar, koji de facto i vodi oružane snage, pa je uklonjeno tri maršala od ukupno pet koliko ih je imala Crvena armija, 13 od 15 armijskih generala, 8 od 9 admirala, 50 od 57 generala korpusa, 154 od 186 generala divizija, svih 16 armijskih komesara i 25 od 28 komesara korpusa. Nakon završetka II. svjetskog rata, započela je nova reforma koja je zahvaljujući blokovskoj bipolarizaciji i hladnoratovskoj politici stvorila golemu vojnu silu.

Raspad SSSR-a i odumiranje blokovske bipolarizacije stvorilo je prepostavku za nove reforme, a program restrukturiranja i modernizacije ruskih oružanih snaga bio je osmišljen još 1992. godine, te poslije dopunjeno, ali se u većoj mjeri počeo ostvarivati tek Putinovim dolaskom na čelo države (detaljnije u članku "Reforme ruskih oružanih snaga", Hrvatski vojnik br. 32 od 6. svibnja i br. 33 od 13. svibnja 2005.). Provedba reformi postala je krajnja nužnost jer su ruske oružane snage, zahvaljujući dezintegracijskim procesima za vrijeme Jelcincove vladavine došle praktično do ruba opstanka. Tome je u velikoj mjeri pridonio i I. čečenski rat u kojem su pretrpjeli poraz i zapale u tešku kadrovsku i materijalnu krizu. U obnovi cijelog državnog aparata, posebna pozornost posvećena je oružanim snagama i drugim strukturama obrambenog sektora, što se vrlo brzo reflektiralo na jačanju njihova ukupnog borbenog potencijala i pobjede u II. čečenskom ratu, nakon kojeg su čečenski pobunjenici u potpunosti prešli na taktiku asimetričnog ratovanja.

Nakon raspada SSSR-a ostalo je najviše otvorenih pitanja upravo u rusko-gruzijskim odnosima, pa su praktično od

samog početka rusko-gruzijski odnosi oscilirali između podnošljivog i lošeg. Doprinos tomu dala je i pogrešna ruska politika prema mlađoj gruzijskoj državi, osobito u razdoblju građanskog rata, nastojeći ostvariti jače oslanjanje vlasti u Tbilisiju na službenu Moskvu. Naime, Rusija s Gruzijom neposredno graniči na svojoj jugozapadnoj granici, sredinom Velikog Kavkaza, što je jedna od najosjetljivijih ruskih granica, jer se na nju oslanaju nestabilne regije s izraženim separatističkim težnjama - Čečenija, Ingushetija i Dagestan i regije u kojima postoje veće ili manje napetoti s mogućnošću prerastanja u sukobe (prije svega Sjeverna Osetija i Karačajovo-Čerkесka oblast). Uzimajući to u obzir, rusko čelnštvo procijenilo je, da ako bi Rusija

potpuni nadzor nad najkraćim naftovodnim putovima od Bakua do crnomorske obale. Osim toga, dvije gruzijske luke - Suhumi i Batumi, imale su najveće i sivojedobno najsvremenije kapacitete za pretovar nafte na tom dijelu priobalja. No, pravi razlozi loših rusko-gruzijskih odnosa znatno su kompleksniji i sežu u dublju povijest.

Povijest rusko-gruzijskog sukoba

Ishodište rusko-gruzijskih sukoba datira još iz 1801. godine kada je Carska Rusija anektirala Gruziju u svoj sastav. No, sjeme sukoba koje je eskaliralo u gruzijskom građanskom ratu početkom 90-ih godina prošlog stoljeća posijano je nakon Sovjetske socijalističke revolucije u listopadu 1918. zbog podjele

Ruske snage polažu oružje i ratne stjegove u znak predaje nakon bitke kod Narve (30. studenog 1700.)

imala jači utjecaj na Gruziju, mogla bi s većom sigurnošću nadzirati svoje južne granice i time učinkovitije onemogućavati kretanje čečenskih pobunjenika preko granica Ingushetije, Dagestana i same Gruzije. Reakcija je bila suprotna očekivanoj. Vlast u Tbilisiju, na čelu s Eduardom Ševardnadzeom još više se udaljila od Rusije i potražila strateške partnera na drugoj strani - ponajprije SAD-u. To je dodatno opteretilo bilateralne rusko-gruzijske odnose, pri čemu je osobito značenje dobio gruzijski geostrateški položaj, smješten u središtu iznimno osjetljivog i nemirnog pojasa Zakavkazja gdje zamalo dominira tim cijelim prostorom, ostvarujući gotovo

Osetije (Južna Osetija postala je dio menjševističke Gruzijske Demokratske Republike, dok je sjeverni dio uključen u Terečku sovjetsku republiku, nakonjenu boljševicima). Time je nastavljena podjela Oseta kao naroda na dva geografski povezana prostora, ali koji su imali različiti razvojni put. Inače, Oseti su neslavenski narod, nasljednici sarmatskog plemena Alana, koji su za vrijeme mongolske vladavine istjerani sa svojeg prvobitnog staništa južno od rijeke Don, te djelomično migrirali na Kavkaz i preko kavkaskih planina u Gruziju gdje su osnovali tri područna entiteta - Digor na zapadu potpao je pod utjecaj Kabardinaca koji su uveli islam i gotovo

u potpunosti asimilirali doseljene Osete. Tuallag na jugu postao je ono što se danas naziva Južna Osetija, a Iron na sjeveru je danas Sjeverna Osetija.

Prvi sukobi izbili su 1920. godine, ali ne zbog etničkih netrpeljivosti već primarno zbog ideološko-političkih razmimoilaženja. Naime, sukob je izbio između menjiševički orijentiranih gruzijskih snaga i južnih Oseta koje su predvodili osetski i gruzijski boljševici, a završio je intervencijom postrojbi Crvene armije, koja je zaposjela cijeli prostor i zaustavila daljnje sukobe. U novim okolnostima sovjetska gruzijska vlada je u travnju 1922. formirala Južnoosetsku autonomnu oblast, koja je sačuvala tu autonomiju u manje ili više izraženom obliku tijekom cijelog razdoblja Sovjetskog Saveza. Novi problemi počeli su raspadom SSSR-a, te je već u studenom 1989. Južnoosetsko vrhovno vijeće zatražilo ujedinjenje sa sjevernom Osetijom, kao jamstvo očuvanja osetske autonomnosti. Dan poslije gruzijski parlament ukinuo je svaki oblik autonomnosti, što je bio svojevrsni okidač daljnje eskalacije etničkih sukoba.

Po nalogu prvog predsjednika Zviada Gamsahurdije na cijelom prostoru Gruzije uveden je gruzijski jezik kao službeni, što je izazvalo pobunu Oseta koji su tražili uz gruzijski i službenu uporabu njihova jezika na prostoru Južne Osetije. Tijekom 1991. godine, izbili su brojni izgredi i oružani sukobi pri čemu su napadnuta mnoga južnoosetska sela, te gruzijske kuće i škole u Chinvaliju, što je na kraju preraslo u građanski rat kojim su stvorene separatističke pokrajine, Južna Osetija i Abhazija. Time nisu prekinute, već naprotiv - posebno su ojačale težnje južnih Oseta za ujedinjenjem sa Sjevernom Osetijom koja je ostala u sastavu Ruske Federacije. Crna bilanca sukoba bila je oko 1000 poginulih te između 60 000 i 100 000 izbjeglica koji su pobegli ili na prostor Sjeverne Osetije ili u Gruziju (ovisno o njihovoj etničkoj pripadnosti). Nakon vrlo nedvosmislene reakcije službene Moskve,

kojom se stavila na stranu južnih Oseta, Gruzija je 1992. pristala na prekid vatre kako bi izbjegla veće sukobe s Rusijom. Tada su osnovane mješovite osetijske, ruske i gruzijske mirotvorne snage, koje su činile "tampon" zonu između pobunjenog područja i ostatka Gruzije, međutim prethodni vojni angažman Rusije dodatno je "zahladio" rusko-gruzijske odnose. Naime, ne samo što je osetske pobunjenike pomagala oružjem, streljivom i vojnom opremom, Rusija se prvi put i neposredno uključila u ratne operacije na prostoru Abhazije, pomorskom operacijom 27. rujna 1993. za ovladavanje Suhumijem. Nakon toga rusko ratno zrakoplovstvo bombardiralo je gruzijske snage na prostoru Khobija,

izazvanih sve lošijom gospodarskom situacijom, koja je rezultirala "revolucijom ruža" i dolaskom na vlast Mihaila Saakašvilija. Nakon promjene političke strukture, došlo je do novog zaoštravanja rusko-gruzijskih odnosa, zbog gruzijskog pritiska na iseljavanje i zatvaranje svih ruskih vojnih baza na njihovu teritoriju (nakon raspada SSSR-a na teritoriju Gruzije ostale su četiri ruske vojne baze, od kojih su dvije zatvorene početkom devedesetih, dok su ostale aktivne dvije ruske vojne baze u Ahalkalakiju i Batumiju). U tom razdoblju započele su i intenzivne pripreme Gruzije na vojnom rješavanju pitanja Južne Osetije i Abhazije, ubrzanim jačanjem njihovih oružanih snaga, pa je osim povećavanja

Reforma ruske vojske podrazumijeva i nabavu moderne opreme

Senakija i Zugdidijsko koje su započele ofenzivu s ciljem slamanja pobune, a 4. studenog iste godine izведен je ruski pomorski desant u području luke Poti. U Južnoj Osetiji regularne postrojbe ruskih snaga nisu bile angažirane, međutim u ratnim operacijama je sudjelovalo oko 1500 ruskih dragovoljaca i Kozaka. Unatoč izrazitim međusobnim tenzijama i nepovjerenju, mješovite mirovne snage uspijevale su održavati vrlo krhko primirje, ali gotovo bez ikakvih pomaka na političkom rješavanju pitanja integracije separatističkih pokrajina u teritorijalni prostor Gruzije.

U međuvremenu, u Gruziji je došlo do unutarnjopolitičkih napetosti

financijskih sredstava za potrebe oružanih snaga, proveden opsežni program nabave i opremanja naoružanjem i teškom ratnom tehnikom, koji je uglavnom realiziran tijekom 2006. i 2007. godine.

Kronologija ratnih operacija

O samom tijeku ratnih operacija u kratkotrajnom rusko-gruzijskom sukobu kolovoza 2008., manje-više sve je poznato. Namjere gruzijskog vodstva da problem odmetnutih pokrajina riješi vojnim putem, počele su se kristalizirati početkom kolovoza 2008. godine koncentracijom velikih snaga i sredstava oko crte razgraničenja s Južnom Osetijom (prema ruskim podacima Gruzija je

angažirala snage do veličine 10 bojni - otprilike 12 000 ljudi), što nije promaknulo ni ruskim obaveštajnim službama, zbog čega je i ruska vojska pojačala svoje snage na pograničnom području prema Južnoj Osetiji.

Ratne operacije započele su gruzijske snage 7. kolovoza topničko-raketnim napadima na osetijski grad Chinvali, uz istodobno ubacivanje diverzantske skupine, koja je trebala urušiti strateški važan tunel Roki - jedini put kojim je teška tehnika ruskih kopnenih snaga mogla ući na prostor Južne Osetije. Uz intenzivno raketiranje i granatiranje Chinvalija gruzijske snage poduzele su opći prodor iz svih smjerova na područje Južne Osetije, uz žestoke sukobe s osetskim pobunjenicima, ali i ruskim

streljačke pukovnije, koje su prihvatile borbenu djelovanja u područjima Džava i Gufta. Već 10. kolovoza na području Južne Osetije nalazile su se četiri ojačane pukovnije. Uz stalnu potporu zračnih snaga i veliku koncentraciju topništva ruske snage su vrlo brzo preuzele stratešku inicijativu i potisnule gruzijske snage iz prostora Južne Osetije.

Istdobno s borbenim operacijama u Južnoj Osetiji, ruske postrojbe jačine oko 9000 ljudi (iz sastava 7. zračnodesantne i 76. zračnodesantne divizije, 20. motostreljačke divizije i Mornaričko-desantne divizije Crnomorske flote), ušle su na područje druge odcijepljene pokrajine Abhazije i započele pomorsku blokadu gruzijskog priobalja. U takvim okolnostima, do 11. kolovoza ruske

relativno nepoznatu u bližoj povijesti ratovanja - potpuno nasilno razoružanje poraženog protivnika. Naime, još u završnoj fazi sukoba ruske postrojbe započele su sustavno, temeljito uništavanje gruzijskog naoružanja, teške ratne tehnike i vojne infrastrukture. Tako su 11. kolovoza ruske snage iz prostora Abhazije zauzele grad Zugdidi i raširile se gotovo po cijelom prostoru zapadne Gruzije, ušle u vojne baze Senaki i Poti i započele sustavno uništavanje gruzijskih ratnih brodova i zrakoplova, teške ratne tehnike, skladišta naoružanja i vojne opreme, streljiva te lučke i aerodromske instalacije. Ruske aktivnosti na sustavnom razaranju gruzijske vojne infrastrukture i ratne tehnike nastavljene su i nakon potpisivanja sporazuma o prekidu vatre, tako da su do sredine kolovoza potpuno uništene gruzijske vojne baze Gori i Senaki, te vojnopolomorska baza Poti. Gruzijske oružane snage ostale su bez svih vojnih zrakoplova i helikoptera, bez svih sustava PZO-a, bez svih ratnih brodova ratne mornarice i obalne straže, te bez svih instalacija obrane obalnog pojasa, kao i otprilike između 35% i 50% (prema ruskim procjenama) cjelokupnog naoružanja i ratne tehnike kopnene vojske. Takvo temeljito i sustavno razoružanje poraženog protivnika nije zabilježeno od završetka II. svjetskog rata, što navodi na zaključak da je očito provedeno kao pomno planirana aktivnost s dalekosežnim posljedicama.

Ruske oružane snage i vojno vodstvo tim su sukobom dobili pozitivnu potvrdu vrijednosti reformskih procesa provedenih u Putinovu razdoblju, međutim sukob je pokazao i određene slabosti u funkcioniranju pojedinih njihovih segmenata i sustava. Ponajprije se kritičnim pokazala nedovoljna opremljenost i uvježbanost ruskih postrojbi za noćne operacije, ograničene mogućnosti taktičkog izviđanja, ozbiljni propusti u sustavu veza i loša logistika. Zbog toga nimalo ne čudi da su ruske oružane snage, bez obzira na uspjeh, ponovno započele novi ciklus reformskih procesa, koje je inicirao predsjednik Medvedev odmah nakon završetka sukoba. ■

Strateški bombarder Tu-160

postrojbama iz sastava mirovnih snaga, koje su nadzirale crtu razgraničenja.

Gruzijska operacija izazvala je gotovo trenutačnu reakciju ruskog vojno-političkog čelnštva. Ruske postrojbe dočekale su i razbile diverzantsku skupinu koja je trebala urušiti tunel Roki, a zatim su uputile svoje oklopno-mehanizirane snage kroz taj tunel na područje Južne Osetije. Od relativno malih efektiva u prvom ešelonu, ruske snage su za dva dana višestruko narasle i dostigle više od 10 000 ljudi. Naime, u prvom ešelonu 8. kolovoza upućene su tri taktičke skupine ukupne snage tri bojne iz sastava 429. i 503. motostreljačke pukovnije 19. divizije i iz 135. samostalne moto-

snage zaposjele su cjelokupni teritorij separatističkih pokrajina Abhazije i Južne Osetije i slomile otpor gruzijskih snaga.

Iskustva i posljedice

Rusko-gruzijski rat vođen je u stilu konvencionalnih ratova XX. stoljeća i može se reći da je bio prvi takav sukob u novom stoljeću, čime su na vrlo konkretn način demantirani teoretičari koji zastupaju stavove kako su konvencionalni ratovi definitivna prošlost, a mogući konflikti novog doba imat će isključivo formu i sadržaj asimetričnih sukoba. Osim toga, ruska vojna intervencija donijela je još jednu novost, do sada

Drugi dio teksta o gašenju požara avionima obrađuje podjelu prema broju i vrsti angažiranih aviona te taktičke postupke ovisno o situaciji na požarištu

TAKTIKA GAŠENJA POŽARA OTVORENIH PROSTORA AVIONIMA (II. DIO)

Gašenje samostalnim avionom s taktičkog gledišta opravdano je u sljedećim slučajevima: uporaba iz PPI-ja, uporaba iz pripravnosti za požar koji ne predstavlja veću ugrozu, uporaba preusmjeravanjem s drugog požara. Gašenje požara većih razmjera samostalnim avionom treba izbjegavati, radi kumulativnog djelovanja gašenje se provodi s više aviona.

Gašenje s više aviona može biti: s više pojedinačnih aviona istog ili srodnog tipa (avioni u lancu), s više pojedinačnih aviona različitog tipa, sa skupinom aviona istog ili srodnog tipa (taktičkom skupinom aviona), s više taktičkih skupina, kombinacijom navedenog.

Avionima u lancu smatraju se svi avioni koji uzimaju vodu na istom području, formiraju isti krug, i bacaju vodene bombe na isto požarište, ali na ciljeve koji ne moraju biti bliski. Nisu nužno poletjeli na isti signal ni s istog mjesta. Ne lete u formaciji i ne rabe taktičke postupke i manevre taktičke skupine aviona.

Uporaba više pojedinačnih aviona ne ima neke nedostatke: polječu u različito vrijeme, čime je sustav priprav-

nosti na aerodromu baziranja u stalnoj napetosti, svaki avion zasebno provodi navigacijski let na požar, na požar avioni pristižu u različita vremena, moraju se uklapati, potrebno je određeno vrijeme prilagodbe na avion(e) koji već gase požar, u slučaju otkaza putem do požara ili u području požara (ako je riječ o prvom avionu) gubi se vrijeme.

Prednosti su u manjoj potrošnji resursa (ali ne uvijek), i u lakšoj kalkulaciji goriva prilikom gašenja požara, avion koji je prvi poletio prvi ide na punjenje (osim u slučaju taktičke kalkulacije goriva kod gašenja dugotrajnih požara s više aviona).

Taktičkom skupinom se smatraju avioni koji uzimaju vodu na istom području, formiraju isti krug i bacaju vodene bombe na isto požarište, odnosno na bliske ciljeve. Poletjeli su na isti signal, s istog mjesta i u relativno kratkom vremenskom razmaku (do 2 min). Lete u formaciji i rabe taktičke postupke i manevre taktičke skupine aviona.

Cilj uporabe taktičke skupine aviona jest povećati učinkovitost u odnosu na skupinu pojedinačnih aviona i to

sljedećim čimbenicima: avioni polječu istodobno, rutom do požara avioni lete u postroju čime se umanjuje zamor posada u navigaciji, na požaru avioni imaju veću učinkovitost jer pristižu i djeluju istodobno, veća je kumulativna moć gašenja zbog djelovanja po bliskim ili istim ciljevima, moguća je kalkulacija s gorivom, na požaru uvijek ostaju dostatne zračne snage, u slučaju otkaza putem do požara, na požar će na vrijeme doći barem jedan avion, u svakom trenutku u slučaju pojave više požara, skupinu je moguće smanjiti i poslati avione na drugi požar preusmjeravanjem.

Taktička skupina zbog učinkovitosti trebala bi biti sastavljena od minimalno dva aviona Canadair CL 415, dva aviona AT 802 A + 1 avion AT 802 F. Taktičku skupinu aviona CL 415 čine dva do četiri aviona.

Gašenje požara s više tipova aviona je uporaba različitih tipova pojedinačnih aviona, uporaba različitih taktičkih skupina aviona i kombinacija navedenog.

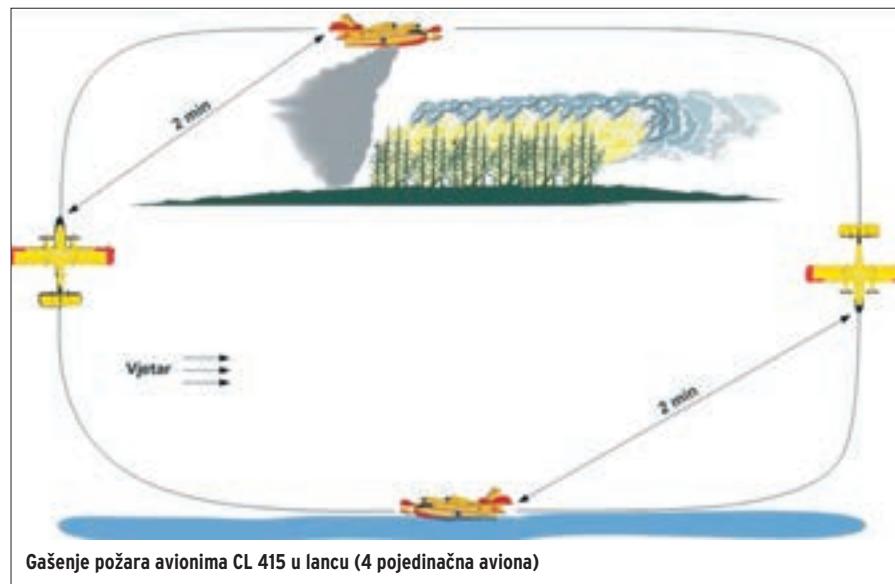
Avioni ne uzimaju nužno vodu na istom području, ne formiraju isti krug, bacaju

vodene bombe na isto požarište, ali ne na bliske ciljeve. Gašenje požara prilagođeno je sposobnostima pojedinog tipa aviona, mora postojati razdvajanje po visini i daljini (tzv. zaštitni balon), zapovijedanje i nadzor ovise o supoziciji (međusobnoj vidljivosti, stupnju koordinacije), načelno je mjerodavan kapetan aviona CL 415 najviše razine (vođa taktičke skupine).

Samostalno gašenje požara

Ovaj način gašenja podrazumijeva uporabu jednog ili više aviona, a primjenjuje se u sljedećim situacijama: uporaba iz PPI-ja (avion je prva pristigla snaga za gašenje), požar na nepristupačnom području (zemaljske snage još nisu stigle), požar na miniranom ili minski sumnjivom području, zemaljske snage su ostale bez sredstava za gašenje.

Gašenje požara avionima CL 415 u lancu (4 pojedinačna aviona)

Odlike samostalnog gašenja požara su sljedeće: nema zemaljskih snaga pa avion mora lokalizirati, ugasiti i sanirati požar, što je zahtjevno i skupo, nema koordinacije i uvida u situaciju sa zemlje (npr. je li dalekovod isključen i sl.), opasnost od nepoznatih zapreka i MES, nema opasnosti od polijevanja i ozljedivanja vatrogasaca, otežana je prosudba stanja na požarištu (kada prestati gasiti ili zalijevati).

Potpore zemaljskim snagama

Ovaj način gašenja podrazumijeva simultanu i dobro usklađene provedbu zadaće sa zemaljskim snagama, gdje se

posadi aviona određuju težišne točke za djelovanje, a zemaljske snage pristupaju gašenju odmah nakon dostizanja uvjeta za njihovu uporabu.

Tako zemaljske snage djeluju prema svojim sposobnostima, a zračne im snage pružaju potporu na mjestima na koja oni još ne mogu prići, bilo zbog razmjera požara ili neprohodnosti područja. Ovaj je način najčešće primjenjiv na brdsko-planinskom području, vatrogasci gase pristupačne dijelove požara (postoje prilazni putovi), a zračne snage gase brdski i/ili neprohodni dio požarišta.

Zračne snage kao glavna udarna snaga za gašenje

Ovaj način uporabe zračnih snaga podrazumijeva prisutnost i aktivnost zemaljskih snaga, ali njihov opseg djelova-

je uloga zračnih snaga odlučujuća kao i u slučaju samostalnog djelovanja.

Podjela prema metodama i primjenjenim taktičkim postupcima

Inicijalnim udarom se smatra prvi napad na požar koji je još u začetku radi sprečavanja njegova proširenja i razvoja u požar većih razmjera.

Sa stajališta zračnih snaga požar je u začetku: ako postoji samo jedno točkasto žarište ili žarište u crti duljine manje od 50 m, ako požar još uvijek nema razvijene dijelove niti frontu, te širina pojasa zahvaćenog raslinja ne prelazi 10 m.

Svrha inicijalnog udara jest minimalnom količinom vode (jednim bacanjem vodene bombe) lokalizirati požar i spriječiti njegovo širenje do dolaska dopunskih zračnih ili zemaljskih snaga ili do povratka s punjenja aviona koji je proveo inicijalni udar.

Poželjno je, a u praksi u većini slučajeva i bude tako, inicijalnim udarom potpuno eliminirati otvoreni plamen i natopiti neposredni okoliš požarišta.

Inicijalni udar s taktičkog gledišta pre-rasta u gašenje požara izravnim udarom u slučaju da prvo bacanje vodene bombe nije dovelo do lokalizacije i sprečavanja širenja, odnosno ako se požar nastavi širiti i poprimati šire razmjere.

Avion koji gasi aktivni požar (a pod pretpostavkom da na tom požaru nisu ugrožene ključne točke), treba u svakom trenutku imati slobodu nastupa inicijalnim udarom na novonastali požar, ako je on udaljen manje od pet minuta leta od bilo koje točke kruga koji avion trenutačno provodi. Time se eliminira novi požar, uz minimalan gubitak učinka na aktivnom požaru. Iznimno, prema prosudbi posade, inicijalni udar može se provesti i na požar koji je udaljen više od 5 minuta leta od bilo koje točke kruga. Ovo vrijedi samo onda kada novonastali požar predstavlja veću opasnost od aktivnog.

Izravni udar je djelovanje po požaru tako da se vodena bomba baca na najaktivniji dio požara, frontu ili čelo požara.

Svrha izravnog udara jest ograničiti širenje i lokalizirati požar. Ovom se me-

todom treba koristiti kad god je moguće, učinak gašenja je najveći, a opožarena površina najmanja. Metoda podrazumijeva razdvajanje "crnog i zelenog", odnosno opožarenog i neopožarenog dijela, pa se i vodena bomba treba bacati tako da pola vodene bombe pada u opožareni, a pola u neopožareni dio.

Izravni udar najpovoljnije je provoditi čistom vodom ili pjenom niske koncentracije pjenila, tada vodena bomba lakše prodire kroz raslinje, a gašenje je jeftinije.

Primjenu izravnog udara onemogućuje sljedeće: prevelika zadimljenost prostora u kojem je čelo-fronta požara, orografska zapriječenost prilaza, postojanje umjetnih zapreka, atmosferska nestabilnost.

Metoda čekanja na zaštitnoj crti

Kada nije moguće primijeniti metodu izravnog udara, treba čekati na zaštitnoj crti, ona je okomita na pravac širenja požara i paralelna fronti, a najbolje je ako se poklapa s prirodnim ili umjetnim objektom koji će usporiti širenje požara (usjek, prijevoj, cesta, rijeka). Na zaštitnim crtama treba natopiti gorivu tvar i utvrditi prirodnu ili umjetnu zapreku da bi se požar na njoj zaustavio. Zaštitna crta se formira pjenom srednje i visoke koncentracije pjenila ili retardantom, zbog negativnih svojstava vode (skliznut će s vegetacije prije dolaska fronte).

Metoda zaštite ključnih točaka

Ako na požaru većih razmjera djeluju nedostatne snage za lokaliziranje, ili za izravan udar, treba odabrati ključne točke (prioritete zaštite) i usredotočiti djelovanje na njih. Ključnim točkama smatraju se ljudi, objekti, materijalna dobra i područja od posebne važnosti (parkovi prirode, nacionalni parkovi, vrijedne šumske i poljoprivredne površine).

Zadaća se provodi pravljenjem više zaštitnih crta koje se preklapaju, između objekta i požara i to od objekta prema dijelu požara koji ga najviše ugrožava. Tako se sprječava da požar stalno preskace zaštitnu crtu dok se avion vraća s punjenja i eliminiraju se negativne

posljedice mogućeg promašaja prilikom bacanja vodenih bombi. Nakon zaštite, pristupa se bacanju vodenih bombi na nadolazeću frontu.

Svjetska praksa poznaje široki spektar postupaka koji uključuju simultanu provedbu zadaća gašenja požara uporabom zračnih snaga i zemaljskih snaga s mehanizacijom, uporabu vatrogasaca-

tička prilagodba, združeno djelovanje zračnih i zemaljskih snaga. Kada god je to moguće, treba napadati čelo požara i provoditi zaštitu tog djelovanja.

Prosudbe i postupci prema kojima se dopušta da neka površina izgori, ili gdje se oslanja samo na učinak zemaljskih snaga, nisu racionalni i načelno se ne rabe.

Potpore zemaljskim snagama na nepristupačnu području

padobranaca, specijalnih vrsta letjelica i ostalih tehničkih pomagala.

Posebnosti gašenja

Posebnosti gašenja požara na području RH, u odnosu na svjetske prilike, su sljedeće: ograničeni broj raspoloživih PP aviona i helikoptera, zemaljske snage su slabije tehnički opremljene, do većine šumskih područja nema izgrađenih protupožarnih komunikacija (prosjeke), niska je ukupna razina prevencije, uzak priobalni pojaz, s jedne strane omeđen morem, a s druge visokim planinama, koji je iznimno važan za turizam, mnogo je ključnih točaka od velikog značenja (naselja, kampovi, hoteli, maslinici, vinogradji), velik je broj otoka koji su slabo prometno povezani s kopnom i čija je ukupna infrastruktura nedostatno razvijena, mali broj mjesta baziranja PP aviona i mali broj operativnih letjelišta, ograničeni je broj mjesta za uzimanje vode u kontinentalnom području, velik je broj nacionalnih parkova i parkova prirode, mediteranska klima i vegetacija, susjedne države imaju slabije razvijenu PP zaštitu (BiH, Crna Gora), te iz njih stalno prijeti prelazak požara na područje RH. Zbog svega navedenog, nužna je stalna tak-

Taktički postupci gašenja požara avionom su sljedeći: bočni napad, serija iza, kuka, uski V, široki V, kut vezivanja, napad na točkasto žarište, predobrada, ograničavanje (angle out), paralelne crte te kombinacije postupaka.

Bočni napad je taktički postupak kojim se koristi prilikom gašenja požara koji se brzo šire i kada nije odmah moguće djelovati po čelu požara. Razlozi mogu biti postojanje prepreka, ili što je najčešće, velika zadimljenost. Brzinu širenja požara u najvećoj mjeri diktiraju vjetar, vrsta goriva i nagib područja/terena.

Kada situacija ne dopušta djelovanje po čelu požara, treba što prije stvoriti uvjete za bacanje vodenе bombe na čelo požara. Bočni napad ima cilj istodobno spriječiti bočno širenje požara na njegovu aktivnijem ramenu ili boku i smanjiti zadimljenje, a da bi se moglo pristupiti čelu i zaštititi prostor radi djelovanja zemaljskih snaga.

Vodenе se bombe bacaju u smjeru širenja požara, prateći čelo i kada je god moguće na čelo s leđa (iz opožarenog područja). Tako se izbjegava ulazak u dim, smanjuje se zadimljenje nastalo gorenjem iza čela i stvaraju preduvjeti za kasniji napad na čelo požara. Sve

vodene bombe bačene s leđa na čelo požara, nošene vjetrom niz koji se kreće požar učinkovito pridonose gašenju.

U ovoj situaciji poželjno je istodobno djelovati na oba ramena požara, a bokove polako sužavati prema čelu požara. Tako će požar ostati aktivan samo na čelu koje će postajati sve uže i uže i u konačnici će biti moguć izravan napad.

Broj aviona koji se rabi za ovaj postupak treba biti optimalan, tako da požar ne poništi učinak prethodnog bacanja vodenih bombi. Ako su vremenski razmaci između bacanja vodenih bombi veliki, može izostati željeni učinak sužavanja fronte požara. U slučaju da se čelu požara ne može pristupiti, a snage su nedostatne, treba presjeći ramena požara napadima pod kutom na smjer širenja požara, da bi se smanjilo zadimljenje i usporilo napredovanje požara.

Serijska iza je taktički postupak radi zaštite ključnih točaka, provodi se u suradnji sa zemaljskim snagama. To je niz bacanja vodenih bombi (serija) iza crta na kojima zadaće provode zemaljske snage, a radi zaštite ključne točke. Ovaj postupak nije usmjeren na gašenje požara, već na zaštitu već ugašenog i neopožarenog područja.

Kuka je taktički postupak napada na čelo požara, u suradnji sa zemaljskim snagama. To je niz bacanja vodenih bombi (serija) na čelo požara koje ima oblik polukruga, a obično slijedi iza bočnog napada. Zemaljske snage tada djeluju na ramenima požara koja su im već pristupačna, a avioni djeluju na čelu požara.

Uski V se primjenjuje kada je čelo požara pristupačno i usko.

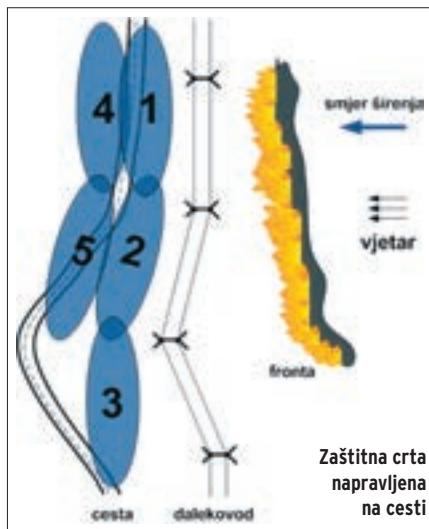
Bacanja vodenih bombi su u obliku slova V, da bi se istodobno zaustavilo čelo požara i sprječilo formiranje rame na požara. Ovim pravilno provedenim napadnim postupkom najučinkovitije se gasi požar. Kao priprema za uski V, u slučaju zadimljenja ili nepristupačnosti, rabi se bočni napad, onako kako to diktira trenutačna situacija na požarištu.

Široki V je taktički postupak koji se primjenjuje kada je čelo požara usko, ali

nepristupačno. Vodene bombe bacaju se u obliku slova V na najbližem pristupačnom području, a radi usporavanja čela požara i onemogućavanja formiranja ramena požara. Ovo je postupak u kojem se formira niz zaštitnih crta koje zajedno tvore oblik slova "V", s tim da crte ne moraju biti utvrđene zaprekom, nego se mogu formirati na najbližem pogodnom terenu.

Kut vezivanja je taktički postupak koji uključuje djelovanje zemaljskih snaga i podrazumijeva žrtvovanje određenog dijela područja. Rabi se kada nema drugog načina za zaustavljanje čela požara, bilo zbog nepristupačnosti, bilo zbog nedostatnih snaga. Zaštitna crta formira kut s nekom zaprekom ili utvrđenom crom.

Žrtvovano područje unutar tog kuta obično se rabi za paljenje kontra vatrenu, a kut služi za njezin nadzor, a ne nadzor požara koji se gasi.

Točkastim žarištem smatra se površina pod požarom koja je oblikom najbliži krugu, a površinom ne prelazi 25 četvernih metara. Nema formirane dijelove, ali ima jasnu tendenciju širenja, koja je diktirana vjetrom i značajkama područja.

Takvo je žarište povoljno napasti iz što više različitih pravaca, s težištem na gašenje otvorenog plamena i natapanje terena niz vjetar.

Predobrada je kombinacija taktičkih postupaka radi ustroja zaštitnih crta na širem području. Primjenjuje se kad je razvijeni dio požara iznimno nepristu-

pačan. Tada se u suradnji sa zemaljskim snagama provode pripreme za kontravatu i zaštitu prirodnih zapreka. Žrtvuje se područje koje je između požara i zaštitnih crta.

Ograničavanje je kombinacija taktičkih postupaka radi ustroja zaštitnih crta, postupka kuta vezivanja i zaštite ključnih točaka, na širem području. Rabi se kad je razvijeni dio požara iznimno nepristupačan. Tada se u suradnji sa zemaljskim snagama provode pripreme za kontravatu i zaštitu prirodnih zapreka. Žrtvuje se područje koje je između požara i zaštitnih crta. Naziva se još i "angle out" jer se zaštitne crte formiraju tako da zatvaraju tupe kutove.

Paralelne crte je taktički postupak koji se primjenjuje kada glavni požar nošen vjetrom stalno proizvodi nova točkasta žarišta. To se događa kada upaljeni dijelovi goriva nošeni vjetrom padaju daleko ispred čela glavnog požara. Tada se povlače crte okomite na pravac širenja čela požara, a koje su međusobno paralelne, prema čemu je postupak i dobio ime. Ovaj postupak zahtijeva djelovanje većim brojem aviona (jedni djeluju na čelu požara, a drugi ispred).

Kombiniranje taktičkih postupaka najčešće se događa praksi, osobito na velikim požarištima na kojima djeluje više tipova zrakoplova, gašenje požara istodobnom primjenom više taktičkih postupaka.

S obzirom na TT obilježja svakog pojedinog tipa aviona i vrstu sredstava koje može nositi, u djelovanju s više tipova aviona, svaki bi avion trebao provoditi onaj taktički postupak za koji je taktički nadmoćan. Tako avion Airtractor AT 802 F ima taktičku prednost u povlačenju zaštitnih crta retardantom, a avion CL 415 ima taktičku prednost za bočni i napad na čelo požara.

S gledišta učinkovitosti treba izbjegavati primjenu taktičkog postupka koji nije prirodan za određeni tip aviona, npr. gašenje čela velikog požara s avionima male udarne sposobnosti i helikopterima. ■

Pokušaj bijele manjine da produlji kolonijalnu vladavinu i zadrži vlast u britanskoj koloniji Južnoj Rodeziji doveo je do ustanka pokreta ZANU i ZAPU. Međunarodni trgovinski embargo, uskraćivanje pomoći Južne Afrike i velika rasna nejednakost doveli su do odstupanja manjine s vlasti

RODEZIJA 1964. - 1979.

Tijekom borbe protiv gerilaca rodeziski vojnici nisu imali previše vremena paziti na vojnički izgled

Europski kolonijalisti dopiru na područje jugozapadne Afrike u drugoj polovici XIX. stoljeća. Poduzetnik Cecil Rhodes je 1888. od britanske kraljice dobio koncesiju na iskorištavanje ruda na tom području te je ustanovljena britanska kolonija koja je imenovana po njemu. Tadašnje Sjeverna i Južna Rodezija zajedno s Njasom (današnji Malavi) 1953. osnivaju Federaciju Rodezije i Njase, koja se raspala u prosincu 1963. Na rodeziskim izborima 1961. (koje je bojkotiralo crnačko stanovništvo) na vlast dolazi bjelačka Rodeziska fronta na čelu s Iantom Smithom. Smith je odbacivao mogućnost prepustanja vlasti

crnačkoj većini, opravdavajući to vojnim preventivama i nestabilnostima što su uslijedili u nizu zemalja afričkog kontinenta nakon stjecanja neovisnosti.

Dva ustanička pokreta

Nakon što je 1964. Sjeverna Rodezija dobila neovisnost i postala Republika Zambija, Južna Rodezija je promjenila naziv u Rodezija te je 11. studenog 1965. jednostrano proglašila neovisnost od Velike Britanije. Zemljom je nastavila vladati manjinska bijela elita od 270 tisuća ljudi, dok je crna većina od 5,4 milijuna bila politički potisnuta. Prvi protukolonijalni pokret, Zimbabveanska

afrička narodna unija - ZAPU (s vojnim krilom ZIPRA) osnovana je 1961. među narodom Ndebele. Nakon raskola u stranačkim redovima, 1963. je osnovana Zimbabveanska nacionalna afrička unija – ZANU (čije vojno krilo nosi naziv ZANLA) utemeljena među većinskim narodom Shona a pod vodstvom Nda-baningu Sitholea (poslije je lider postao Robert Mugabe).

Prva oružana akcija ZANU-u protiv rodeziskih snaga sigurnosti je poduzeta u srpnju 1964. ubojstvom dužnosnika Rodeziske fronte. Sljedećih godina nastavila se praksa ubacivanja malih skupina gerilaca na teritorij Rodezije, no

s ograničenim uspjehom te ih je do kraja 1968. ubijeno 160, dok je pritom stradalo 12 pripadnika snaga sigurnosti. Smit-hov režim je zabranio ZAPU i ZANU te zatvorio njihove lidere. Protukolonijalni su pokreti osim plemenskim savezima bili podijeljeni i u pogledu strategije. Tako je ZAPU favorizirao gerilske operacije, dok je ZANU pokušavao ući u konvencionalni rat s rodezijskim snagama sigurnosti.

ZANLA je svoje pripadnike uglavnom novačila iz većinskog naroda Shona

Sljedećih godina povećavane su vojne efektive rodezijske vojske. Ona je imala tek 4600 vojnika, od čega je tisuću bilo Afrikanaca, te 6400 policajaca, također sa znatnim udjelom Afrikanaca. Vojska je bila prisiljena uvelike se oslanjati na južnoafričku pomoć. Do kraja sedamdesetih godina imala je četrdeset tisuća pričuvnih vojnika te je bila sposobna poduzimati i prekogranične upade na teritorij susjednih zemalja. Zbog svoje politike Rodezija je postupno bila marginalizirana u međunarodnoj zajednici, te joj je u svibnju 1968. Vijeće sigurnosti UN-a nametnulo trgovinski embargo, koji je doduše na različite načine bio izbjegavan.

Smith bez potpore

Slabljenje portugalskog nadzora nad susjednim Mozambikom od kraja

1972. je omogućilo da njegov teritorij postane važno uporište za rodezijske gerilce. Zbog toga rat u Rodeziji početkom sedamdesetih ulazi u novu fazu. Sredinom sedamdesetih rat se iz rubnih područja preselio u središte zemlje, što je vodilo ekonomskom osiromašnjenu i iseljavanju bjelačkog stanovništva. Dolazi i do pojačanog angažmana SAD-a u rješavanju sukoba. Smithov se

gerilskih skupina su nakon rata pripojeni rodezijskim oružanim snagama.

Mugabeov režim

Zimbabve postaje neovisan 17. travnja 1980., a prvi premijer (od 1987. predsjednik) je postao Robert Mugabe, koji je i danas na čelu zemlje. U petnaestogodišnjem rodezijskom sukobu poginulo je više od 30 tisuća ljudi, od čega dvije

režim našao u problemima nakon što je 1975. na američki pritisak počela izostajati južnoafrička potpora. U to se doba pojavljuje Robert Mugabe koji se pokazao beskompromisnim gerilskim liderom nezainteresiranim za pregovore s bijelom manjinom.

Suočen s pritiskom međunarodne zajednice te s gotovo potpunim prestankom pomoći iz Južne Afrike, Smith je pokušao osnovati koalicijsku vladu u koju je trebao ući i umjereni afrički biskup Muorewa. Nakon što je i taj pokušaj propao, uz britansko posredovanje u prosincu 1979. potpisani mirovni sporazum na temelju kojeg je London ponovno preuzeo nadzor nad Rodezijom. Velika Britanija je demobilizirala oružane snage i raspisala slobodne izbore, koji su u veljači 1980. doveli do pobjede pokreta ZANU. Pripadnici dviju

tisuće na strani snaga sigurnosti. Veliki dio čine civilne žrtve, uključujući i bijele farmere koji su u više navrata bili na meti gerilaca. U procesu tranzicije Rodezija je u lipnju 1979. promijenila naziv u Rodezija Zimbabve. Nakon nekoliko mjeseci, ponovno je zbog ustavnopravnih zavrzlama nakratko vraćen naziv Južna Rodezija, da bi naposljetku proglašenjem neovisnosti u travnju 1980. postala Republika Zimbabve.

Mugabe je vlast u Zimbabveu pretvorio u vlastiti jednostranački režim te od kraja devedesetih godina ulazi u sukob s međunarodnom zajednicom. Neovisnost je riješila pitanje sukoba bijelaca i crnaca, ali je otvorila sukob između plemena Shona i Ndebele čiji su lideri Mugabe odnosno Nkomo. U zemlji je danas ostalo oko 150 tisuća bijelaca, čiji je broj prepolavljen od neovisnosti. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (V. dio)

U napadnim djelovanjima od 16. do 22. rujna 1991. JNA i srpske snage nisu uspjeli stvoriti uvjete za osvajanje Zadra, Šibenika i Splita, odnosno za izbjeganje na Jadransko more na tom dijelu hrvatske obale. To pokazuje i dnevno izvješće Glavnog štaba TO "SAO Krajine", napisano noću između 21. i 22. rujna, "vrhovnom komandantu OS SAOK", u kojem se govori o prodoru snaga JNA na 8 km od Sinja, ali i o velikom broju zarobljenih pripadnika TO na području Šibenika, djelovanju manjih skupina ZNG-a na cijelom području od Knina do Šibenika te napadu na vojarnu u Zadru i vojno skladište kod Plaškog. Istodobno, spomenuti dokument jedan je od brojnih dokaza koji potvrđuju suradnju između JNA i pobunjenih Srba u Hrvatskoj.

U toku jučerašnjeg dana na cijelom području zahvaćenim borbenim dejstvima dolazilo je do okršaja različitog intenziteta u zavisnosti od pravca na kojem su se odvijala.

Na Sinjskom području naše snage sa jedinicama JNA su izvršile prodor po dubini te su se zaustavile na 8 km od Sinja. Velika opasnost je što nije izvršeno detaljnije čišćenje pređenog terena, te je vrlo opasno kretanje komunikacijom Knin - Sinj. Prije dva dana smo imali gubitke baš od tih zaostalih snaga da bi se to ponovilo i sinoć u kome su smrtno stradala dva borca a tri su teže ranjena. Na tom pravcu imamo vrlo slabe snage od 4 tenka, 4 transportera i stotinjak pješadincata.

Na Šibenskom pravcu vođene su borbe ali najveća opasnost je baš od zaostalih razbijenih grupa koje djeluju samostalno te vrše prepade i postavlju zasjede. Pošto je to ogroman prostor od Knina do ulaza u Šibenik koji također nije kontrolisan niti su postavljene objavnice po komunikacijama, tako da se vrlo opasno

kretati tim područjem. U takvu zasjedu upala je jedna kolona vozila JNA sa oruđima te je zarobljeno šesnaest pripadnika rezervnog sastava JNA kao i major S. K. Pored njih zarobljen je i milicioner u rezervnom sastavu M. M.

Raspolaže se informacijom da na području Drniša kao i na Promini ima oko 500 pripadnika MUP-a i ZNC koji su u skloništima po Drnišu i u šiljama na Promini. Na tom reonu debllokirana je kasarna u Trbounju.

U Skradinskom zaledu naši drže dostignute položaje.

Na području Benkovca bilo je sporadične pucnjave na više lokacija.

Jutros u ranim jutarnjim satima napadnuta je kasarna u Zadru.

Sinoć javljeno iz Plaškog da velike snage napadaju na vojno skladište jačine od 1500-2000 ljudi. Naši su odbili dva napada, traže pomoć. O ovom je obaveštena komanda korpusa.

Jutros javljeno iz Gračaca da Lovinac nije zauzet te da treba raditi još na pripremama i koordinaciji. Na Benkovačkom području noć je protekla mirno. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 2., kut. 5010)

I u dnevnom izvješću Glavnog štaba TO "SAO Krajine" od 23. rujna 1991. (napisano je noću između 22. i 23. rujna), u kojem se govori o borbama oko Zadra i Gospića, te osvajanju Petrinje, spominje se veliki broj zarobljenih pripadnika TO kod Šibenika. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 6., pov. br. 301/3., 1991.)

Nakon pretrpljenog poraza u napadu na Šibenik, JNA je intenzivirala napade na Zadar i njegovo zalede. Tako se u Dnevnom izvješću Glavnog štaba OS "SAO Krajine", pisanom noću između 30. rujna i 1. listopada 1991., uz podatke o razmjeni zarobljenika u Ličkim

Jasenicama "po principu svi za sve", govori o borbama oko Kašića i Islama Grčkog te napadu JNA na Zadar "iz svih raspoloživih sredstava". (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 6., pov. br. 372/1., 1991.)

I u sljedećem Dnevnom izvješću Glavnog štaba OS "SAO Krajine", pisanim 1./2. listopada 1991., govori se o borbama oko Zemunka te velikom broju desertera:

U toku jučerašnjeg dana vodjene su borbe na Zadarskom području u rejonu Zemunka. Vojska je žestoko uzvratila art. vatrom na pokušaj da se blokira aerodrom u Zemunku. Na Benkovačkom području uočeno je pregrupisavanje snaga od strane neprijatelja, kao i dovlačenje artiljerijskih oruđa. Jučer u poslijepodnevnim satima otvorena je vatra na Zagrad sa Nadinske Glavice. Ustaše su MB vatrom kao i pješadijom dejstvovali po Smokoviću. U reonu Skradinskog zaleda nije bilo većih oružanih sukoba.

Noćas u 02,10 č. javljeno da je napadnuto komandno mjesto na Sivim Brdima-Polača od strane zaostalih ustaša. To komandno mjesto obezbjeduje 17 ljudi iz TO Polača. Upućena je jedinica vojne policije jačine jednog voda kao pomoć i ojačanje obezbjedjenja komandnog mjeseta. U toku večeri javio se puk. Trbović te je dao informaciju da je iz trećeg bataljona dezertiralo više od 100 ljudi. Treba naći načine da se vrate u jedinicu. Obaveštena komanda korpusa o ovom slučaju. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 6., pov. br. 372/2., 1991.)

Potom je uslijedila zapovijed za napad na Zadar, koji je "Komanda 9. korpusa JNA" smatrala odlučujućim za zauzimanje toga hrvatskog grada. ■

* U sljedećem broju: Zapovijed za napad na Zadar - dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VI. dio)

Voda blagoslovljena

S njezina umorna lica
kao s kvrgavim prstiju stare masline
kapale su uspomene.

Spominjala je svoje odbjeglo djetinjstvo
(kao da je bilo jučer)
za kojim su visoki snjegovi zameli
stare ceste bez putokaza iskricama
iz staroga kamina.

Spominjala je božićna slavlja
preminula na plamenu ugašenih svijeća
i počinak moga oca na rukama anđela
zbog kojega plače pustoš
seoskog dvorišta.

I vodu blagoslovljenu
s mojega i sestrina krštenja
i krštenja moje braće
prstima je zaustavljala među borama na licu,
a rijeka je nečujno tekla prema nebeskom predvorju
kao prezrele radosti dječjih igara u predvečerje
ispod osušenih ruku
stare masline.

Ruža IŠTUK

Strah u noći

Drhtaj i strah u noći
Što iz nemira u san se toči
I ne znam jesu li to sada samo sanje
Jer želja im je preživjeti i dočekati sunce danje
I govor o ratu
I nije važno u kojem više mjestu
Dok gledam, prolazim
Kroz razrušene kuće, polja i cestu

Sve je pusto
Ai daljina jeca
Jer nekad bijahu ondje ljudi
Starci, roditelji, djeca.

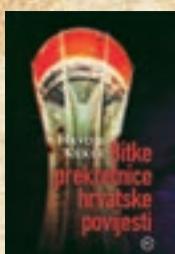
Marija TRBIĆ

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hvojnik@mohr.hr

BIBLIOTEKA

Hrvoje Kekez
Bitke prekretnice hrvatske povijesti
 Mozaik knjiga, Zagreb, 2010.

U knjizi je ukupno obrađeno dvadeset i pet bitaka i ratova "prekretnica" u hrvatskoj povijesti, još od ranoga srednjeg vijeka pa sve do najnovijih bitaka u Domovinskom ratu. Autorova je želja upoznati široko čitateljstvo s najvažnijim bitkama i ratovima hrvatske povijesti koji su se vodili na povijesnom i nacionalnom prostoru hrvatskoga naroda i/ili izvan njega.

Knjiga je pisana znanstvenim, ali i popularnim rječnikom, da bi i oni manje upućeni čitatelji mogli steći uvid u ovu povijesnu tematiku, ali i da bi oni s malo većim znanjem mogli steći nove spoznaje. Prilikom pisanja ove knjige upotrijebljeni su pretežno rezultati novije hrvatske i svjetske historiografije, i to poglavito ona djela nastala u zadnja dva desetljeća. Da bi se olakšalo praćenje teksta, knjigu su popratile za ovu priliku posebno izrađene karte pojedinih bitaka i ratova te kazalo na njezinu kraju.

Autor Hrvoje Kekez radi kao asistent na Odjelu za srednjovjekovnu povijest Hrvatskog instituta za povijest. Do sada je objavio desetak znanstvenih radova te heraldički priručnik o grbovima gradova u Republici Hrvatskoj.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Šuma sumarum

- hrvatski crnohumorni akcijski
- trajanje: 93 minute
- režija: Ivan Goran Vitez
- producent: Kinorama
- glumci: Branko (Vili Matula), Vesna (Hana Hegedušić), Maja (Nataša Dangubić)

Novi nizozemski vlasnik hrvatske marketinške agencije vodi svoje uposlenike na team building preko vikenda. Nakon raftinga koji završava incidentno, dvije se skupine tijekom paintballa probijaju šumom u kojoj ih čekaju nemala iznenađenja – lokalna obitelj koja im radi o glavi, sumnjivi instruktori, slučajan izletnički par i bizarne nesreće. Kako se dan bliži kraju, postaje jasno da nakon ove igre više ništa neće biti isto...

Film je debitantsko ostvarenje Ivana Gorana Viteza. Ovakav se Vitezov film, s obzirom na njegov širim masama najpoznatiji uradak, mogao i očekivati. Oni u publici koji nisu gledali brutalnu seriju *Zakon*, mogu očekivati samo šok i nelagodu. Onaj tko misli da će ga ovakav redateljski pristup iživcirati, neka svakako zaobiđe film. Premda će svojim pomaknutim stilom sam Vitez najviše pridonijeti odbacivanju njegovih uradaka od šire publike, moram reći da je ovdje riječ o vrlo kvalitetnom pogledu na suvremeno hrvatsko društvo.

Mnogima se kod nas, uključujući i mene, kosa diže na glavi od zapadnjačke izmišljotine *team building* koja uopće nije prevedena na hrvatski. Možda će našoj djeci takvo nešto biti potpuno normalno, kao što će im biti normalno istodobno studirati u Španjolskoj, Irskoj i Makedoniji. Naraštaji odrasli u vrijeme kad se pucalo s pravim a ne gumenim mećima, kojem pripada i Vitez, ideja "ubijanja" kolege s posla, zauvijek će ostati strana.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

**22. listopada 1935.
Prvi skok
padobranom**

Danas kada padobranci sigurno izvode neobične akrobacije u zraku, prisjećamo se vremena kada su se to usudili samo ludo hrabri. O padobranu je razmišljao već Leonardo da Vinci, a početkom XVII.

stoljeća naš Faust Vrančić prvi ga je upotrijebio i opisao u svom djelu "Homo Volans". No prvi nadziran i uspješan skok s visine, koji čovjek bez pomoći tehnologije ne bi preživio, izveo je 22. listopada 1797. Andre-Jacques Garnerin. Taj je francuski puštolov ujedinio dobro poznavanje fizike i ludu hrabrost. Podigao je balon na visinu od tisuću metara i izveo povijesni skok. Prvi prototip padobrana nije imao zračni otvor na vrhu pa je Garnerin otplutao zrakom više od kilometar i pol od mjesta gdje je iskocio. Poslije uspješnog skoka Garnerin je proputovao Europu, promovirajući svoj izum. Njegova supruga ponovila je njegov pothvat za koji su suvremenici tvrdili da je najhrabriji u povijesti. Razvoj zrakoplovstva početkom XX. stoljeća i česti padovi zrakoplova, nametnuli su potrebu sigurnijeg leta posade, a to se moglo postići tek padobranom. Tako se 1912. iznad grada Saint Louisa iz jurećeg zrakoplova s padobranom na leđima odvazio iskočiti američki kapetan Albert Berry. Padobran je 1912. godine, kao i danas, bio smotan u poseban zavežljaj i smješten u naprtnjaču te pričvršćen pilotu na leđa. U početku su padobrani bili napravljeni od svile, ali ubrzo ju je zamjenio mnogo pouzdaniji i izdržljiviji materijal – najlon. Osim za iskakanje ljudi, padobrani su svoju primjenu dobili i kod spuštanja svemirskih sondi u atmosferu i usporavanja zrakoplova pri slijetanju na pistu. Hrabri kapetan Berry nastavio je skakati i učiti druge pa je tako postao prvi instruktor padobranstva. Poslije njega postalo je nezamislivo da čovjek leti ratnim zrakoplovom, a da na svojim leđima ne nosi za svoj život tako dragocjenu napravu.

22. listopada 1935. - uveden čin maršala Sovjetskog Saveza

23. listopada 1739. - počeo rat za Jenkinsovo uho

25. listopada 1415. - Bitka kod Agincourta

25. listopada 1991. - Rudolf Perešin preletio iz Bihaća u Klagenfurt

26. listopada 1992. - završila akcija Južno bojište

28. listopada 1956. - postavljena spomen-ploča hrvatskim vojnicima u hotelu Les Invalides u Parizu

Leon RIZMAUL

Hrvoje STRUKIĆ

Plaketa – 66. bojna Vojne policije - Kobre

Postrojba specijalne policije

MUP-a RH, koja sudjeluje 31. ožujka 1991. u akciji protjerivanja terorista s Plitvica, osnivanjem Zbora narodne garde postaje 1. bataljun 1. "A" brigade ZNG-a. Od kraja kolovoza 1991., ona postaje Zaštitni bataljun zapovjedništva Zbora narodne garde, a prema zapovijedi Glavnog stožera Hrvatske vojske od 23. studenog 1991., ova se postrojba ustrojava kao 66. bataljun Vojne policije Glavnog stožera HV-a.

Znak ove postrojbe, kobra koja se ispreplela preko ukrštene maslinove grančice i oštice mača, kao pozlaćeni plitki reljef središnji je prikaz plakete Kobra. Ispod ovog prikaza lijepo se ističe u punim bojama ocakljena hrvatska zastava i uvećani pozlaćeni hrvatski grb

s crveno paljenim poljima. U gornjem dijelu štita plakete, čija je podloga crno ocakljena, a istaknuti rubovi pozlaćeni reljefnom pozlatom ispisani je natpis: **66. BOJNA/VOJNA POLI-**

CIIJA, dok je ispod hrvatske zastave natpis: **KOBRA**. Autori znaka, koji je nastao u ožujku 1992., su prvi zapovjednik 66. bVP-a Ivan Grbavac-Cobra i Jasenka Venzler.

Plaketa je dimenzija 68 x 80 x 3 mm, a ispolirana pozlaćena pločica bez natpisa 61 x 22 x 1 mm.

Kutija plakete dimenzija 140 x 180 x 23 mm je tamnoplava, bez kopče, a na gornjoj strani poklopca je utisnut pozlaćeni znak 66. bojne Vojne policije, Kobra. Podložni dio za plaketu je od tamnoplavog baršuna, a na unutarnjoj strani poklopca na podlozi od bijele svile otisnut je slovima, od čak 13 mm, pozlaćeni natpis, **PLAKETA KOBRA**.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parllov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

kokosar.com

web info

Na ovu stranicu došli smo sasvim slučajno. Link koji vodi k njoj prikazan je na stranicama MUP-a koje pokazuju njihov Muzej policije. Ugodno će iznenaditi mnoge koji se bave skupljanjem vojnih, policijskih i oznaka raznih zaštitno-sigurnosnih organizacija, a nisu čuli za Ljuba Kokošara. On je, zaposlen u jednoj hrvatskoj zaštitorskoj tvrtki, i stravstveni je skupljač. Kolekcija, koju je prikazao na stranici kokosar.com i njezinim podstranicama uistinu je bogata i možete naći oznake od Fidžija do Zimbabvea. Sigurno zanimljivo za druge kolezionare, ali i za slučajne surfere-namjernike, koji će baciti tek usputan pogled.

D. VLAHOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr